...an razen sobot, nedelj in praznikov.

Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

...TO—YEAR XXXVIII | Cena lista je $6.00 | Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 8, 1879. | CHICAGO 23, ILL., ČETRTEK, 18. JULIJA (JULY 18), 1946 | Subscription $6.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 139

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

...vtna unija naznanila splošno ...ampanjo proti navijanju cen

...rotestne demonstracije v Detroitu in drugih mestih

...EJA EKSEKUTIV...EGA ODBORA CIO

...Detroit, Mich., 17. jul.—Unija ...ruženih avtnih delavcev, včla...na v Kongresu industrijskih ...anizacij, je naznanila splošno kampanjo proti navijanju ...in pozvala ameriško ljud..., naj ne kupuje mesa.

...Walter P. Reuther, predsed... avtne unije, je v svojem go...u pred veliko množico ljudi ...ral stavko kupovalcev, ki ...bi prestrašila profitarje in ...ročila restavriranje zmer... cen. Protestne demonstra... proti kongresu, ki je odpra... kontrolo cen, se bodo vršile ...Detroitu in drugih mestih. Člani delavskih organizacij, vete... in druge grupe so bili po...ni, naj se udeleže demonstra...

...Voditelji avtne unije so in...rali delavce, naj odlože ...je in se udeleže demonstra... Okrog 20,000 delavcev upo...ih v tovarnah Chrysler Mo... corp., se je že odzvalo pozi...

...Reuther je dejal, da reakcija ... povratek starih dobrih ča... Prva tarča kampanje so ...riške kompanije, ki so po...ile meso. Potem pridejo na ...o hišni posestniki, ki so zvi... stanarino. Shoda, na kate... je Reuther govoril, se je ...lelo čez 40,000 ljudi.

...sprejeta je bila resolucija, ki ...laša, da je odprava urada ad...istracije cen katastrofa, ki ...lahko primerja zavratnemu ...onskemu napadu na Pearl ...bor. Resolucija poziva de...e in odjemalce, naj omeje ...ovanje na najnujnejše po...ščine.

...ično zborovanje se je vršilo ...Clevelandu. Richard E. Rei...er, pokrajinski direktor avt...unije, je urgiral poslušalce, ...poplavijo kongresnike s pis... in telegrami s pozivi za re...riranje kontrole cen in sta...ne.

...Toledu, O., je govoril R. J. ...mas, podpredsednik avtne ...e. Dejal je, da je senator ... eden izmed voditeljev giba... da se odvzame demokraci... ...ljudstvu. V ozadju zarote je ...a ameriških tovarnarjev, ki ...la oropati ameriško ljudstvo ...petindvajset milijard dolar...

...Washington, D. C., 17. jul.— ...es so se sestali na svoji seji ...i eksekutivnega odbora Kon...a industrijskih organizacij ...pravljali bodo o važnih pro...ih, nanašajočih se na bo...ost CIO in blaginjo ameri...ga ljudstva.

...Diskuzije bodo o vprašanju, ...naj se ustavi naraščajoči ...inflacije, o mezdnih zahte... in imenovanju načelnika od...a za politično akcijo, ki naj ...nasledil Sidneyja Hillmana, ...umrl zadnji teden. Na seji ...o morda izbrani trije vodil...uradniki za Svetovno federa...strokovnih unij.

...Med člani eksekutivnega od...a prevladuje dvom glede do...tne nove linije cen, čeprav ...kongres vzpostavil urad ad...istracije cen. Na seji bo ...ojena strategija glede odvr...e katastrofalne inflacije.

...Člani konferenčnega odseka ...kongresnih zbornic bodo ...li revidirati oskubeni na...glede kontrole cen, ki je bil ...et v senatu zadnji teden. ...vorniki učinkovite kontro... izrazili zadovoljstvo, ker je ...predlog za revizijo načrta ...et v niži zbornici z 211 ...a 66 glasovom.

Amerika pošlje veščake na konferenco

Senator Vandenberg sestavil poročilo

Washington, D. C., 17. jul.—Ameriško delegacijo, ki se bo udeležila mirovne konference, ki se bo pričela v Parizu 29. julija, bodo tvorili skoro izključno veščaki državnega departmenta. Naznanilo pravi, da sta predsednik Truman in državni tajnik Byrnes zavrgla stare tradicije in omejila delegacijo na veščake, ki imajo vse informacije o dogovorih, ki so bili sklenjeni na konferencah zunanjih ministrov glede pogodb za Italijo, Rumunijo, Bolgarijo, Ogrsko in Finsko.

Na konferenci Združenih narodov v San Franciscu sta Harold Stassen in Virginia Gildersleeve reprezentirala splošno javnost. Na mirovni konferenci v Parizu bodo imeli besedo veščaki državnega departmenta, ki so sodelovali z Byrnesom na sejah zunanjih ministrov štirih velesil.

Načrt Trumana in Byrnesa je bil razkrit, ko je senator Vandenberg, republikanec iz Michigana, sestavil svoje poročilo in ga predložil senatu. On se je kot delegat udeležil pariške konference.

Senator pravi v poročilu, da je bil največji uspeh zaključek zunanjih ministrov glede sklicanja mirovne konference. Vandenberg je naglasil v poročilu, da se Amerika lahko izogne vojni z Rusijo, ki bi, če bi izbruhnila, bila katastrofa za ves svet. Mir se lahko zagotovi, če bo organizacija Združenih narodov učinkovito operirala. Atomska bomba ne sme biti vojno orožje, atomska energija pa mora priti pod mednarodno kontrolo. Potrebno je predvsem prijateljstvo med Ameriko in sovjetsko Rusijo.

Danes se je v nižji kongresni zbornici pričela debata o kontroli atomske energije. Zadevni predlog je bil sprejet s 161 proti 35 glasovom. Dve grupi sta v kongresu. Ena je za civilno kontrolo atomske energije, druga pa za vojaško. Zagovorniki slednje trdijo, da so za civilno kontrolo samo komunisti, ki dobivajo navodila iz Moskve.

Vzgoja Nemcev v ameriški coni

Državni department prevzame šole

Washington, D. C., 17. jul.—Državni department bo prevzel vzgojo in druge kulturne aktivnosti v ameriški okupacijski coni v Nemčiji, ki so zdaj pod kontrolo vojaških avtoritet. To je naznanil William Benton, pomožni državni tajnik.

"Prevzeli bomo osnovne in srednje šole ter univerze," je rekel Benton. "Naša naloga je težka. Pomanjkanje je učiteljev in učnih knjig."

Benton je namignil, da bodo nekateri nemški učitelji, ki so pobegnili v tujino, ko je Hitler prišel na krmilo, povabljeni, naj se vrnejo domov in sodelujejo pri preosnovi vzgojnega sistema. Mnogo učiteljev je dobilo zavetje v Ameriki. Benton je dejal, da bo kmalu odpotoval v Nemčijo, kjer se bo posvetoval z uradniki ameriške vojaške vlade.

Domače vesti

Obisk

Chicago.—Glavni urad SNPJ so zadnje dni obiskali: John Krebel, Anton in Rose Buh iz Clevelanda in John ter Josephine Sinkovec iz Euclida, O.

Iz Clevelanda

Cleveland.—V soboto je po dolgi bolezni umrl Henry Paulin, star 42 let, samski in rojen v Sharonu, Pa. Tukaj zapušča štiri brate. — Umrl je Frank Paik, star 70 let, doma iz Žalne pri Višnji gori, v Ameriki 44 let, član KSKJ. Tukaj zapušča ženo, štiri sinove, tri poročene hčere in 11 vnukov, v Duluthu, Minn., brata Matta, v starem kraju pa brata Jakoba in sestro. —Od vojakov se je vrnil Elmer Kastelic iz Collinwooda. Služil je v Nemčiji, Franciji, Italiji, Rusiji, na Švedskem in drugod. —V bolnišnici St. Alexis se nahaja Agnes Znidaršič, v bolnišnici Glenville pa Frank Koren iz Euclida, ki se je moral podvreči operaciji.—Poročila sta se Joseph G. Barness in Mary Hiti, kakor tudi Frank J. Kolenc in Mary F. Ivanšek.—Pri družini John J. Grozdina v Collinwoodu so se oglasile rojenice in pustile prvorojenčka.—Od vojakov se je vrnil tudi Anthony V. Kolenc iz Collinwooda. Služil je dve leti in pol in bil v Italiji 18 mesecev.

Pogajanja o Palestini v Londonu

Arabci proti ameriški intervenciji

London, 17. jul.—Britsko-ameriška pogajanja o Palestini so se obnovila v Londonu. Reprezentanti Velike Britanije so že prej izjavili, da se ne strinjajo s priporočili britsko-ameriškega odbora, da dobi 100,000 židovskih beguncev, ki so v Evropi, zavetje v Palestini.

Detajli razgovorov niso bili objavljeni. Doznava se le, da je Velika Britanija ponovno apelirala na Ameriko, naj pošlje vojaške čete v Palestino, kjer naj bi sodelovale z britskimi pri vzdrževanju miru in reda in zatiranju terorizma.

Predsednik Truman je nedavno izjavil, da je Amerika pripravljena dati tehnično in finančno pomoč v zadevi priseljevanja židov v Palestino, ne pa vojaško.

Medtem je Saul Brodetsky, načelnik odbora židovskih poslancev v britskem parlamentu, pozval premierja Attleeja, naj objavi evidenco, da so voditelji židovske agenture v Palestini podžgali nasilja. Voditelji so bili aretirani in so še v ječi.

V Bagdadu, Irak, je Jamil Alrawi, zunanji minister, na sestanku s časnikarji izjavil, da se arabske dežele proti ameriški intervenciji v Palestini. "Britski in ameriški politiki naj dobro pretehtajo vse stvari, preden sprejmejo zaključek, ki lahko povzroči resne komplikacije v vseh arabskih deželah," je dejal.

Napad na nemško policijo v Dortmundu

Essen, Nemčija, 17. jul.—Civilisti so napadli nemško policijo v Dortmundu in osvobodili nekega Nemca, ki je bil aretiran na obtožbo prodajanja blaga na črni borzi. Nemiri so nastali v drugih krajih Porurja, ker so britske vojaške avtoritete znižale odmerke živil.

Vprašanje plovbe na Donavi

Predlog ni dobil odziva pri Rusih

Dunaj, 17. jul. — Uradniki branže za transportacijo ameriške vojaške vlade so predlagali odprtje plovbe na vsej dolžini reke Donave, ki je 1175 milj, toda doslej še niso dobili odziva od ruskih vojaških avtoritet, poroča glavni ameriški stan.

Predlog, da se plovba na Donavi obnovi, kakor hitro bodo vse ovire odstranjene, je bil predložen ruskim avtoritetam pred več tedni. Reka je zdaj počiščena med ameriško okupacijsko cono in Nemčijo. Tovorni in potniški promet po Donavi je še omejen.

Rusija vztraja pri zahtevi, da mora dobiti imetje parobrodne družbe, katere parniki so pluli po Donavi, kot odškodnino. To je v soglasju z dogovorom, ki je bil sklenjen na konferenci velike trojice v Potsdamu. Veliko število parnikov družbe je v ameriških rokah.

Glavni ameriški stan je naznanil, da je prevzel eno tretjino parnikov po zaključenju vojne. Nekateri so bili poškodovani in pozneje popravljeni. Ti bodo lahko uposleni v plovbi, toda prej je treba skleniti dogovor z garancijo, da bo plovba svobodna in neovirana.

Objavljeno je bilo naznanilo, da so ameriške avtoritete izročile Goeringove tovarne Avstriji. Ceremonij v zvezi z izročitvijo sta se med drugimi udeležila general Mark W. Clark, poveljnik ameriške okupacijske sile v Avstriji, in Leopold Figl, predsednik avstrijske vlade. Clark je v svojem govoru izrazil upanje, da bodo tovarne, največje v Avstriji, uposlile več tisoč delavcev in da bodo ostale okupacijske avtoritete sledile ameriškemu zgledu.

Prvi prispevek v rudarski sklad

Unija bo dobila čez tri milijone dolarjev

Washington, D. C., 17. jul.—Rudarska unija UMWA, katere predsednik je John L. Lewis, bo dobila od premogovnih kompanij prvi prispevek v vsoti $3,500,000. Denar bo šel v blaginjski in zdravstveni sklad za zaščito rudarjev.

Provizija, da morajo kompanije prispevati letno okrog $30,000,000 v sklad, je uključena v pogodbi, katero je rudarska unija sklenila s federalno vlado pred nekaj meseci. Takrat je vlada prevzela premogovnike in jih obratovala in s tem odvrnila splošno stavko rudarjev na polju mehkega premoga.

Prvi prispevek je štirinajstkrat večji nego vsota $250,000 katero so unije Ameriške delavske federacije posodile Lewisu pred dvanajstimi leti, da se UMWA vzdrži pri življenju v času depresije.

Pogodba določa, da morajo kompanije prispevati pet centov od vsake tone produciranega premoga v blaginjski in zdravstveni sklad rudarske unije. Federalna administracija za kurivo je naznanila, da je produkcija mehkega premoga znašala od sklenitve pogodbe doslej 69,850,000 ton, trdega premoga pa 5,400,000 ton.

Načelnik administracije je notranji tajnik J. A. Krug. On je v imenu federalne vlade sklenil pogodbe z rudarsko unijo.

PROTEST PROTI ODLOČITVI ZUNANJIH MINISTROV

Jugoslovanske unije organizirale demonstracije v Belgradu

AMERIŠKI VOJAK USTRELJEN

Belgrad, 17. jul.—Množica čez 50,000 ljudi je paradirala, demonstrirala in protestirala proti odločitvi zunanjih ministrov štirih velesil na konferenci v Parizu glede internacionalizacije Trsta in okolice. Demonstracije so organizirale delavske unije.

Imeni maršala Tita in premierja Stalina sta bili med vzkliki množice. Pohodniki so korakali po cestah v osrčju mesta in nosili zastave z napisi: "Zahtevamo revizijo pariške odločitve o Trstu," "Trst mora priti pod Jugoslavijo" in "Jugoslavija zahteva pravico."

Na balkonu hotela Moskva so govorniki zahtevali, da mora Jugoslavija dobiti Trst, dočim je množica vzklikala: "Trst je naš, Istra je naša."

Trst, 17. jul.—Eden ameriški vojak je bil ustreljen, eden poročnik pa ranjen na južni strani Gorice sinoči, poroča glavni stan 88. ameriške vojaške divizije. Oba sta se vozila v "jeepu", ki je bil napaden iz zasede.

Krogla iz strojnice je ubila vojaka, ki je vozil "jeep", poročnik pa je bil ranjen. "Jeep" se je prevrnil in razbil, ko je krogla ubila voznika.

Američana sta prišla v past v kraju, ki leži 14 milj južno od Gorice in 45 milj južno od kraja, kjer so ameriški vojaki streljali na jugoslovanske vojake 12. julija. Dva jugoslovanska vojaka sta bila takrat ubita.

Poročilo ne omenja detajlev in ne identitete napadalcev. Imeni ameriškega vojaka in poročnika nista bili razkriti. V Gorici je glavni stan 88. ameriške vojaške divizije. V bližini tega mesta je Morganova linija, ki tvori mejo med ameriško-britko okupacijsko cono in jugoslovansko okupacijsko cono v Julijski Krajini.

Arabci bojkotirajo židovsko blago

Jeruzalem, Palestina, 17. jul. —Člani eksekutivnega odbora arabske organizacije so se izrekli za bojkotiranje židovskega blaga in naglasili, da se bo bojkotiranje raztegnilo tudi na židovske ekonomske, kulturne in družabne aktivnosti. Židje v Palestini se pripravljajo za generalno stavko v znak protesta proti britskim avtoritetam, ki so odredile aretacijo 1600 židov. Ti so v taborišču pri Radfiahu.

Obnova konskripcije v septembru

Washington, D. C., 17. jul.—General Lewis B. Hershey, direktor federalne naborne administracije, je naznanil obnovo konskripcije v septembru. Ta mesec bo 25,000 moških v starosti 19 do 29 let pozvanih v armado. Hershey je odredil novačenje tudi vojnih veteranov, ki niso bili na frontah in so služili manj ko šest mesecev v armadi.

Kanada skuša končati jeklarsko stavko

Ottawa, Kanada, 17. jul.—Premier King je predlagal ustanovitev posebnega odbora, ki naj bi skušal končati stavko jeklarskih delavcev. Stavka je bila oklicana v tovarnah Steel Co. of Canada, Algoma Steel Co. in Dominion Steel & Coal Corp.

Ameriško sodišče obsodilo naciste

Spoznani so bili za krive umorov vojnih ujetnikov

Dachau, Nemčija, 17. jul.—Ameriško vojaško sodišče je obsodilo v smrt 43 članov nacijske elitne garde (S. S.), 30 drugih pa na več let ječe. Na obravnavi, ki je bila zaključena zadnji teden, so bili spoznani za krive umorov 900 ameriških vojnih ujetnikov in belgijskih civilistov.

Formalna obsodba določa smrt na vešalih, toda obsojeni nacisti so prosili za ustrelitev. Vojaško sodišče je naznanilo, da bo odločitev izrekel general Joseph T. McNarney, vrhovni poveljnik ameriških okupacijskih sil v Evropi.

Med onimi, ki so bili obsojeni v smrt, je polkovnik Joachim Peiper. On je bil poveljnik regimenta, ki se je udeležil pobijanja neoboroženih ameriških vojnih ujetnikov v Malmedyju, Belgija.

General Joseph Dietrich, poveljnik oklopne divizije, ki je bila udeležena v kontraofenzivi proti ameriškim silam v decembru l. 1944, in 21 drugih je bilo obsojenih v dosmrtno ječo. Ostali so dobili zaporne kazni od 10 do 20 let.

General Hermann Priess je dobil 20 let zapora, general Fritz Kraemer pa 10 let. Vsi nacisti so mirno sprejeli obsodbo.

Ehrenburg piše o obisku Amerike

Opazil je kontraste povsod

Moskva, 17. jul.—Ilija Ehrenburg, sloviti časnikar in pisatelj, je v Izvestjah, glasilu sovjetske vlade, orisal vtise, katere je dobil, ko je potoval po Ameriki. Večino časa je prebil v New Yorku, obiskal pa je tudi južne države.

"Sedanje dobe človek ne more razumeti, če ne pozna Amerike," pravi Ehrenburg. "Ko sem dospel v Ameriko, je nisem dosti poznal, dasi sem dosti potoval v mojem življenju. Prepotoval sem vso Evropo, toda v Ameriki se vse razlikuje—mesta, drevesa in običaji.

Poleti je zelo vroče v Ameriki, toda vročina ni evropska. Zrak je vlažen kot v rastlinjakih. Olive so večje kot češplje, toda brez okusa. Ljudje mahajo z nogami bolj kot z rokami. V gledališčih ljudje žvižgajo, če se jim predstava dopade.

Stotine knjig in pamfletov je posvečenih Ameriki. Lahko se jo hvali ali smeši, ker je dežela mnogih kontrastov. Človek dobi različne vtise. V ozadju komplicirane tehnike se opaža preprostost duše in za to nepričakovana konfuzija."

Ehrenburg dalje pravi, da kult dolarja obstoja v Ameriki, toda dobe se tudi ljudje, ki se odrekajo čevljem in obisku gledališč, da lahko pošiljajo darila jugoslovanskim otrokom. Američanom se dopade vse, kar je novega. V literaturi z izjemo glavnih osebnosti je praznota. Ilustrirane revije in magazini objavljajo tako bedaste povesti, da jih ljudje v Evropi sploh ne bi marali čitati.

Ameriška armada bo izpustila Ruse

Berlin, 17. jul.—Ameriška armada je naznanila, da bo izpustila tri Ruse, ki so bili aretirani na obtožbo špionaže, če bodo sovjetske avtoritete izpustile dva ameriška častnika, ki sta bila aretirana v ruski okupacijski coni. Ameriška častnika sta Harold Cobin in George Wyatt.

MIHAJLOVIČ IN DRUGI OBSOJENCI USTRELJENI

Parlament zavrnil apel za pomilostitev

FOTIČ BO OSTAL V AMERIKI

Belgrad, 17. jul.—General Mihajlovič, bivši poveljnik četnikov in vojni minister v jugoslovanski ubežni vladi v Londonu, in osem drugih obtožencev, ki so bili spoznani za krive izdajstva in kolaboracije z Nemci in Italijani v vojnem času, je danes zjutraj plačalo kazen z življenjem. Vsi so bili postavljeni ob zid in ustreljeni.

Vojaško sodišče jih je obsodilo v smrt v pondeljek zjutraj. Obravnava, ki je trajala 33 dni, je bila zaključena zadnji petek.

Obsojenci so apelirali na parlament za pomilostitev, ki pa je bil zavrnjen. Poleg Mihajloviča so bili ustreljeni Radoslav Radič, Miloš Glič, Oskar Pavlovič, Draža Jovanovič, Tanasje-Tasa Dinič, Velibor Jonič, Jurij Dokič in Kosta Musicki.

Bivši general Peter Živkovič in Mladen Zujič sta bila obsojena v smrt v odsotnosti. Oba se nahajata v tujini. Zujič je bil poveljnik enote četnikov.

Washington, D. C., 17. jul.—Uradniki državnega departmenta so naznanili, da Amerika ne bo storila ničesar za preprečenje eksekucije generala Mihajloviča in drugih obsojencev. Naznanilo je bilo objavljeno pred ustrelitvijo obsojencev v Belgradu.

Doznava se, da Amerika ne bo izročila Jugoslaviji Konstantina Fotiča, bivšega jugoslovanskega poslanika v Washingtonu. Fotiča je jugoslovansko sodišče obsodilo na 20 let ječe v odsotnosti. Fotič je v Washingtonu.

London, 17. jul.—Zunanji minister Ernest Bevin je rekel v parlamentu, da britska vlada, ki je izročila evidenco proti generalu Mihajloviču Belgradu, si ne prisvaja pravice intervencije v odločitev jugoslovanskega vojaškega sodišča, ki je obsodilo generala in druge obtožence v smrt. Obravnava se je vršila v smislu zakonov Jugoslavije, ki je suverena država.

Apel siamske vlade za izravnavo spora

New York, 17. jul.—Siamska vlada je apelirala na varnostni svet Združenih narodov, naj izravna spor zaradi meje med Siamom in francosko Indokino. Apel naglaša, da spor ograža mir med Siamom in francosko republiko. Siamska vlada se je obvezala, da se bo držala zaključka varnostnega sveta o rešitvi spora. Ona hoče obdržati ozemlje v obsegu 20,000 kvadratnih milj, katero je dobila po sklenitvi pogodbe z Japonsko v marcu l. 1941.

Kongresna stranka podprla pasivni odpor

Bombaj, Indija, 17. jul.—Voditelji kongresne (nacionalistične) stranke so odobrili pasivni odpor Indijcev v Južnoafriški uniji. Sprejeli so resolucijo z obsodbo zakona, ki prepoveduje Indijcem kupovanje zemlje v nekaterih krajih unije. Mohandas K. Gandhi, eden izmed voditeljev stranke, je dejal, da ne more razumeti, zakaj je general Jan Smuts, ki je večkrat hvalil Indijce, odobril zakon, ki odreka Indijcem elementarne pravice. V Južnoafriški uniji je indijska manjšina okrog četrt milijona ljudi.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado $6.50 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in okolico Cook Co., $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $8.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cook County $7.50 per year, foreign countries $8.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Glasovi iz naših naselbin

Kdor drugim jamo koplje . . . II

Naj se še nekoliko pomudimo pri A. D., ki v uvodniku z dne 10. julija dolži SANS, partizane in po implikacijah tudi vse njih pristaše, da so oni krivi, da Slovenija oziroma Jugoslavija ni dobila Trsta in Gorice, ki spadata po vseh naravnih in zgodovinskih pravicah svojemu etničnemu, gospodarskemu in geografskemu zaledju.

"Ko se je začela ta vojna," pravi A. D., "so slovenske stranke v starem kraju pokopale tomahawk starih prepirov in mislile na svobodo teh mejnikov. Svoje upanje so položili Slovenci na zapadne zaveznike, o katerih so bili prepričani, da končno zmagajo. Pa je prišla vmes nesrečna razkrajajoča Osvobodilna fronta s svojim komunizmom. Razbila je narodno slogo in zapeljala narod v objem komunizma, prihajajočega z vzhoda. *Osvobodilna fronta je zmagala in zasužnjila narod doma, obenem pa zapravila s svojim naslonom na vzhod vse tri slovenske mejnike. To je posledica komunizma na Slovenskem. Ob izgubljenem Trstu, ob zapravljeni Goriei obtožujemo kot sokrivce te nesreče slovenske partizane. Namesto osvoboditeljev so postali grobokopi, ker jim je bil komunizem prvo in vse.* (Podčrtanje v originalu. Ur.) In še naprej . . . "Slovenski narod se je pod Titom postavil v nasprotje z zapadnimi velesilami in tako izgubi v strahotni igri za svojo bodočnost. Prav tako je dovolj jasno, da so radi komunizma zapadni narodi izgubili tudi vse simpatije do slovanstva . . ."

★

Tako tolmačenje dogodkov zadnjih let v starem kraju je prikrivanje resnice in perverziranje zgodovine. V tem so pri A. D. mojstri, kot so tudi vsi njih bratci brez razlike na narodnost. Enostavno se zamolči žalostno vlogo narodnih izdajalcev in domobrancev, da o paveličevcih, nedičevcih in mihajlovičevcih sploh ne govorimo, ker se tukaj pečamo le s Slovenijo. Nobenega sluha o vlogi bivšega bana Natlačena, ki je iz svoje "velike narodne uvidevnosti" takoj prve dni po okupaciji stopil v službo Mussolinija, glavarja italijanskega fašizma, ki je skozi dolga leta brutalno zatiral primorske rojake in se s Hitlerjem dogovoril, da *mora slovenski narod enostavno izginiti s svetovne pozornice enkrat za vselej!!!*

Prav tako ni nobenega sluha pri A. D. o vlogi ljubljanskega nadškofa Rožmana, ki je s sankcijo Vatikana postal najprominentnejši janičar in "božji" morilec svojega lastnega naroda, z Rupnikom vred na vsej črti udinjen Hitlerju in Mussoliniju. Kot smo pred nekaj meseci čitali v isti A. D., je za to svoje kriminalstvo prejel apostolski blagoslov iz Vatikana z indorsiranjem vseh njegovih (Rožmanovih) akcij.

Poleg teh vodilnih mož je bilo seveda še veliko drugih narodnih propalic v talarju in fraku, ki so bodisi iz lastnih nagibov ali lastnih sebičnih interesov postali zavezniki in kolaboratorji Hitlerja in Mussolinija. In A. D. ima v mislih te ljudi, ko pravi, da so "Slovenci položili svoje upanje na zapadne zaveznike." Prokleto slab zaveznik zapadnih sil je bil tisti, ki se je udinjal in tudi na vsej črti sodeloval s Hitlerjem in Mussolinijem pri ubijanju in zasužnjevanju svojega lastnega naroda!

★

Ti ljudje, katere ima A. D. v mislih, so res veliko skemarili, toda ne o "treh mejnikih"! Na vsej črti so soglašali z nacifašističnim okupatorjem, da je treba za vsako ceno, z ognjem in mečem zadušiti uporno partizansko gibanje, ki se je podalo v povsem obupen boj na življenje in smrt kot bi se dalo (namreč narod) prostovoljno zapisati suženjstvu in narodni smrti. Bili so edini s Hitlerjem in Mussolinijem, da je treba te "bandite", "morilce", "roparje" zadaviti, magari tudi z največjim sadizmom. Toda niso bili gotovi, kdo bo zmagal. Zato so v Ljubljani, Vatikanu in Londonu skemarili.

In skemarili so, kako obnoviti in ohraniti stari socialni red, sloneč na eni strani na hlapčevstvu delavca, kmeta, učitelja in nižjega srednjega sloja, na drugi strani pa na privilegijih lastnikov kapitala, cerkvene in posvetne gosposke. Pripravili so se za vse eventuelnosti. Ako zmaga Hitler, bodo oni ostali na krmilu kot njegovi služabniki, ki sicer ne bodo več toliko svobodni kot so bili prej, skozi vso zgodovino, vendar pa se bodo še šopirili nad narodom in ga pomagali potujčevati in držati v sužnosti. V večji negotovosti so bili glede svoje bodočnosti in bodočnosti *svoje vlade*, ako zmagajo zavezniki, posebno še, ako zmaga—prokleta Rusija! Partizani seveda ne smejo zmagati pod nobenim pogojem! Toda, če se slednji na kak način prebijejo do konca vojne, so računali v Ljubljani—in še kje drugje!—da jih bosta pa Anglija in Amerika likvidirali!

Če pride do tega, so tudi v Ljubljani seveda dobro vedeli, da stare Jugoslavije ne bo več mogoče obnoviti, sploh nikakršne Jugoslavije. To so vedeli tudi vsi velesrbski hegemonisti, ki so imeli v načrtu le obnovo Velike Srbije. Ker bi bila Slovenija v tem primeru ostala na cesti pod kapom, so ti ljudje, katere ima A. D. v mislih, računali na ustanovitev male srednjeevropske *katoliške* države, z obnovo male avstro-ogrske monarhije, h kateri naj bi bila pridružena tudi mala Slovenija in skrčena Hrvatska. Ako bi šli ti načrti po vodi, tedaj naj bi se katoliška Slovenija pridružila pa katoliški Italiji! S katoliškega oziroma klerikalnega stališča bi bilo v tem primeru vseeno, kam pripadata Trst in Gorica, sploh vsa Primorska. Glavno je, da bi *Cerkev in Vatikan* ostala dominantni politični sili. Srbi naj le imajo svojo veliko Srbijo, mi pa bomo šli zopet vedrit pod katoliško Avstrijo ali pod katoliško Italijo . . .

Samo v tem smislu se je Rupnik-Rožmanova klika klerofašističnih korzarjev naslonila na zapadne zaveznike. Zaplotnemu uredniku A. D. je vse to seveda dobro znano, kajti on je prišel s tem namenom tudi v Ameriko kot njih glavni zaupnik.

Ker se ta igra ni obnesla, ker so padli v vodo vsi načrti Rožman-Rupnikove izdajalske klike, ker je zmagal Tito s svojo Osvobodilno fronto, in sicer je zmagal vsled tega, ker je razumel zgodovinski pomen osvobodilne borbe in potrebe ter aspiracije jugoslovanskih narodov, zato je zdaj treba zvaliti odgovornost za izgubo Trsta in Gorice na—komunizem ali "komunizem". Kriva je seveda tudi—prokleta Rusija! Amerika in Anglija sta povsem nedolžni. K tem klevetam A. D. se bomo morali vrniti še jutri.

NA FEDERACIJSKI SEJI V POWER POINTU

West Middlesex, Pa. — Dne 30. junija smo se naložili na Bogolinov avto in zdrveli po ovinkih v Power Point, Ohio, ki se nahaja okrog 45 milj od Sharona. Tam se je namreč vršila seja federacije društev SNPJ za vzhodni Ohio in Penno. Garm in jaz sva se udeležila kot zastopnika društva 262, Bogolin pa kot zastopnik društva 31 SNPJ. On je tudi delegat tega društva za prihodnjo konvencijo SNPJ.

Z nami je bila tudi naša tajnica Frances Gorence in njen mož. Ko smo se "prifurali" v tisti Point, sem pogledal naokoli in dejal, če tukaj žive Slovenci. Naselbina je majhna in leži malo stran od glavne ceste. Če ne bi imeli s seboj dobrega šoferja in zaeno tudi kažipota, bi bilo težko najti prostor, kjer se je vršila naša seja. Zavili smo gori v hrib in prišli do dvorane.

Čul sem pripovedovati, da imajo Ribničanje hišo vrh hiše, potem hlev, skedenj vrh skednja, vrhu vsega tega pa — tukaj vendar ni tako. Ko smo vstopili v dvoranico, se nam je takoj zdelo bolj prijazno. Zdelo se nam je kot da so jo nalašč prebarvali za nas. Mr. Tušek je pričel uvrščevati stole, da se posedemo, jaz pa sem gledal okoli, da obesim moje pokrivalo in "kamižolo", a glej ga spaka, nikjer nobene kljuke.

Nekdo se je oglasil, da bi bilo bolje zborovati v spodnji sobi, kjer je tudi točilnica in hladno. Vsi smo soglašali in znašli smo se v točilnici. Če ga ne bomo malo popili, še sline ne bo moč požirati, še manj pa razpravljati o raznih problemih. No, tako smo se malo ohladili z ječmenovcem, katerega so kot nalašč za nas pripravili dobri ljudje. Kajne, dobri ljudje, ki žejne napojijo, lačne nasitijo!

Pričela se je seja in razpravljali smo o tem in onem in tudi o bodoči konvenciji. Sicer pa je o tem že poročal zapisnikar. Po seji so tamkajšnja dekleta in žene pripravile mizo in urno so nanesle na njo govejo in svinjsko pečenko, salato, kisle kumarce itd. Poleg teh dobrot tudi "bobe", ki pa jim ni rečemo krofe. Nekaj časa gledamo vse te dobrote, potem pa reče tamkajšnji Bogataj: "Fantje, če boste pili, boste plačali, če boste pa jedli, pa ne, torej pomagajte si!"

Seveda, takih dobrot se ne branim, kajti dandanes jih ne dobiš v vsakem kotu, če pa jih dobiš, jih moraš pa drago plačati. No, z veseljem in slastjo smo se lotili jesti. Naj omenim, predno je krofov zmanjkalo, sem enega potisnil v žep, toda z njim sem imel smolo, kajti v avtomobilu sem tako nerodno sedel, da sem ga vsega stlačil in zgledal je kot "blinc". Well, vseeno sem ga nesel domov in pokazal ženi ter ji povedal o vseh dobrotah. Ona pa mi je dejala, da zato rad hodim na take seje, ker nam tako lepo postrežejo. Kaj hočemo, nevoščljivost je povsod! Najlepša hvala tamošnjim fantom in dekletam, ki so nas tako lepo postregla! Pa še drugič!

Na poti proti domu, nam je svetoval šofer Bogolin, da gremo po bližnjici in skozi mesto Salem. Tam so imeli tisti dan piknik v korist otroške bolnišnice v Sloveniji, kot smo čitali v Prosveti. Kmalu dospemo na piknik, kjer je bila že velika družina in hladno pivo, katero pa je bilo precej slano. To pa radi tega, ker so ga morali drago plačati. Imeli so ga precej, vzlic temu pa ga je vseeno zmanjkalo. Vsi so kričali: "Daj pivo! Daj pivo!" Komaj sem se pririnil do stojala. Ko pa je zmanjkalo pijače, smo pa pričeli polagoma cepati domov. Naj omenim, da smo na pikniku tudi žingali in peli. Najbolj se je s petjem postavila mrs. Bogataj, katera je hči Frances Mihevc, če se ne motim.

Tudi mrs. Mihevc je imela dosti opravka in prodajala neke rdeče listke, rekoč, da smo vsi rdeči, ampak delamo pa le za otroško bolnišnico v Sloveniji. "Upam, da bo groš," je še pristavila.

Anton Valentinčič.

"BIG" TONY POROČA S POTOVANJA

Chicago, Ill. — Dne 9. julija smo se poslovili od naše prijateljice Terezije Ivanc v Milwaukeeju. Poznamo se še iz države sončnih rož. Mahnili smo po cesti 41 proti veliki vasi Chicagu. Mimo grede smo se ustavili v North Chicagu pri nepoznani rojakinji Mary Umek. Ona je nas povabila, da se naj pri nji oglasimo. Mrs. Zakovšek je pa soseda in je opazila našo "lizo." Takoj je slutila, da je "Big" Tony pri sosedovih. Ona me pozna z 11. konvencije SNPJ. Prišla je k sosedovim in smo malo pokramljali. Je zelo vljudna ženica.

Ker se je nama mudilo, sva se poslovila od prijaznih ljudi in jo mahnila proti Chicagu in prišla že ob 3. uri popoldne do glavnega urada SNPJ brez vsake sitnosti. Takoj sva šla v urad, da sva se registrirala. John Rak je bil takoj na mestu in bil naš vodja. Fin dečko! Ker je vladala huda vročica, sem se hitro poslovil iz urada SNPJ in se podal v gostilno k Bergerju, napojiti šoferja s hladnim pivom, mojo spremljevalko pa z mrzlo vodo.

V tej veliki vasi smo bili povsod gostoljubno sprejeti, podrobnosti pa bom opisal, ko pridem domov. Naj omenim samo toliko, da smo do sedaj vozili brez vsake nezgode. Prevozili smo že 4476 milj. V soboto, 13. julija jo pa mahneva po cesti 66 proti Springfieldu, Ill. Od tam pa proti St. Louisu, Mo., in naprej proti Kansasu. Ko se nekoliko odpočijeva, jo pa mahneva proti domu, preko države Oklahome.

V Chicagu sem si tudi ogledal Slovenski delavski center. Urednik Proletarca mi je ponudil službo. Rekel je, kar tukaj sedi, Tony, pa kaj napiši! Službo sem odklonil, to pa zato, ker imam vsak dan nedeljo, ob nedeljah se pa ne sme delati. Šel sem raje v spodnje prostore, kjer sem si gasil žejo. Te-le vrstice pišem na cesti S. Sawyer ave., štev. 2552. To je bilo moje začasno stanovanje. Želim vsem mojim prijateljem v tej veliki vasi naznaniti, da "Big" Tonyja ni več v Chicagu. Torej pozdravljeni naši prijatelji po širni Ameriki! Oglasil se bom zopet iz države sončnih rož.

Anton Tomšič.

DODATEK K DOPISU

Salem, O. — K mojemu zadnjemu dopisu moram še dodati, da je darovala za piknik poleg družin Mihevc in Križaj tudi mrs. Možina. Omeniti moram tudi br. Ježa iz Warrena, O., ki ne pozabi na noben naš piknik, torej zasluži vso pohvalo.

Zahvaljujem se tudi mnogim drugim, katerih imena niso bila označena v dopisu, namreč sem zvedela zanje že potem, ko sem odposlala dopis. Vsem najlepša hvala!

Frances Mihevc.

IZ SLOVENIJE IŠČEJO SORODNIKE

Cleveland, O. — Prejel sem dvoje pisem iz starega kraja, v katerih ondotni rojaki iščejo svoje sorodnike v Ameriki. Ako slučajno čitajo te vrstice, so prošeni, da stopijo v pismene stike z njimi.

Eno pismo je od Antona Bravča, rojenega v Koritnici, Tolmin, Primorsko. Sedaj se nahaja v Črnomlju, št. 228, Slovenija. On bi rad izvedel za svoje brate: Jožeta, Miho, Andreja in Alojzija. Nahaja se v bedi, ker mu je okupator vse požgal in odnesel.

Drugo pismo je od Stanka Jamška, Celje, št. 41, p. Prem, Venezia Giulia. On bi rad izvedel za svojega strica Vinka Jamška iz Španjela na Primroskem. Nečak pravi, da je stric živel svojčas v Clevelandu in da je star okoli 70 let. Baje ima zanimive novice za njega, zato prosi, da mu takoj piše.

Frank Česen.

PISMO IZ LUKAVICE PRI DOMŽALAH

Girard, Kans. — Prejel sem pismo od mojega brata Damjana Masla iz Lukavice pri Domžalah. Želim priobčiti nekaj izčrpkov iz tega pisma. Glasi se:

Dragi brat! — Prejel sem Tvoje pismo in sem jokal od samega veselja, ker si se spomnil name. Te proklete čase smo vseeno preživeli in zmagali gestapovsko pošast. Ko so prišli Nemci k nam l. 1941, smo jih z veseljem pozdravljali in vzklikali "Heil Hitler!" Nekako po treh tednih pa sem videl pet naših ljudi privezanih na kolih, nato pa so bili ustreljeni. Morija se je nadaljevala kar naprej: danes jih je padlo 10, potem 50 in včasih tudi sto naenkrat. Streljali so jih kar v hišah, šolah in drugod.

Naš narod je bežal v gmajne in gozdove in tudi jaz sem se moral skrivati. Pričel se je boj med Nemci in domačini. Toda orožja smo imeli sprva le malo, kakšno staro lovsko puško. Tudi jaz sem imel staro puško že iz leta 1914, ki mi je prav prišla.

Za nas je bilo zelo hudo, kajti Nemci so zahtevali, da moramo prijaviti tiste, ki so pobegnili v gmajne in nam prepovedali dajati jim hrano ali sploh podpirati. Zagrozili so nam s smrtno kaznijo, toda mi jih nismo poslušali in smo pomagali naši vojski. Smrt ali zmaga! V duhu smo bili prepričani, da ne bo Nemec zmagal. Imeli smo veliko ranjencev v hribih in po gmajnah in jaz sem jim nosil hrano, pomagal prati, obvezovati itd. Tudi zdrave smo nahranili malone vsak večer, pripetilo se je, da smo morali kuhati za 30 do 40 oseb.

Nemški policisti so nas velikokrat vprašali, če smo videli "bandite", toda mi smo tajili in trdili, da nič ne vemo o njih. Za nobeno ceni ni hotel nihče nikogar izdati. Meni je gestapovec nastavil samokres na prsi, a trdil sem, da mi ni nič znano. Moje hčere in žena so bili tepeni, ker niso hotele ničesar priznati. Sreča je bila, da sem znal nemščino.

Med seboj pa smo imeli tudi izdajalce. Moj sosed je navidezno delal z nami, po duhu pa je bil belogardist. Naj ti omenim Znojivce. Stare Katre se morda še spominjaš. Ona, njena hči in mož od hčere so bili ustreljeni na domu, ker so bili izdajalci slovenskega naroda. Koren pa je zgorel. Nagnali so 16 oseb v Ožinovo šupo in žive zažgali. Bilo je grozno! Cuckovi so še pravočasno pobegnili v gozd. Trije so padli, dva sinova in hči, Jože, brat Tvoje prve žene, in ena hči, pa sta še živa.

Tudi jaz sem izgubil sina, ki je padel v Kočevju kot borec za domovino. Bilo mu je 34 let. Njegove kosti smo prepeljali na Brdo. Zapušča dva sinčka in ženo.

Zlatopolje je požgano, tudi kapela in cerkev. Ubitih pa je bilo 61 oseb.

Sedaj gremo v novo dobo, samo starejši ne bomo uživali sadove. Z Miho včasih malo pokramljava. Kaj pa Matija? Ali je še živ? Zaključujem in Te lepo pozdravljam—Tvoj brat Damjan Masel.

Frank Masel.

S POTA

Razni govorniki se oglašajo in pravijo, da ljubijo Rusijo, ne pa komunizma, ki tam vlada. Čudni so ti dvoobrazni preroki! Ali ne vidijo ali nočejo videti, da bi bil Trst in vsa Primorska zopet laška, če ne bi bilo Rusije? Lahom bi porinili po grlu celo Ljubljano in našo lepo Gorenjsko, ako ne bi stali Rusi na strani Jugoslavije.

Isti elementi se tudi jočejo in poudarjajo, češ, da ni križa v slovenski šolah. Pravilno je, da ga ni! Saj ga tudi v ameriških šolah ni! Kjer koli je mešano ljudstvo kot je v Jugoslaviji, katoliški križ ni na mestu!

Matija Pogorelc.

PIKNIK PODRUŽNIC ŠT. 1 IN 108 SANSA

Detroit, Mich.—Dne 21. julija priredita skupni piknik podružnici št. 1 in 108 SANSa v parku Welcome na 15½ mile rd. in Livernois. Na pikniku bomo imeli govornika v osebi Staneta Kraševca, ki se sedaj nahaja v Zedinjenih državah.

Apeliram na vso detroitsko jugoslovansko javnost, da se gotovo udeleži tega piknika, kajti ves čisti dobiček je namenjen za otroško bolnišnico v Sloveniji. Pridite in pokažite, da ste tudi vi zato, da se čimprej postavi bolnica, kajti ne bo dolgo, ko bo zopet zima in do tedaj morajo imeti zgrajenih čim več poslopij, da ne bodo zmrzovali zunaj na prostem.

Apeliram na vse one, ki niso do sedaj še ničesar dali za to zasnovano bolnišnico, da darujejo. Med seboj ne bi smeli imeti niti enega Jugoslovana, ki se ne bi odzval s prispevkom. Vsak majhen dar bo hvaležno sprejet. Ako kdo želi, da se ga obišče na domu, naj me pokliče po telefonu Tu 1-3306, ali pa naredite denarno nakaznico in jo pošljite na naslov K. Krainz, 17838 Hawthorne ave., Detroit 3, Mich. Vsakemu bom poslala potrdilo, ako pa želi, bom prišla pa v hišo.

Naj se vrnem na prvotni predmet, to je glede piknika. Kot že rečeno, prostor se nahaja na 15½ mile in Livernois rd. Z vzhodne strani je menda najlaže priti do 10 mile rd., tam obrnite desno po Main ali Crooks. Prostor se imenuje Welco Park, kot že omenjeno.

Torej na gotovo svidenje pikniku dne 21. julija! Naj p če ne zaostane!

Za odbor:

Katherine Krain

SIROTA IZ SLOVENIJE PROSI POMOČI

Cleveland, O. — Prejel pismo iz Ljubljane, ki se gla

"Spoštovani tovariš Fr Barbič! — Oprostite moje predrznemu pisanju. Izneni ni boste vprašali, kdo je ta ba, ki mi piše iz Ljubljane. Vas ne poznam in raztolma Vam bom, kako sem prišla Vašega naslova.

Neka moja sorodnica je pr la paket iz Amerike, v njem je bil slučajno neki slove list, katerega sem prečitala. dela sem veliko naslovov in obrnila do Vas. Mnogi dob jo pakete iz Amerike, potre pa sem tudi jaz, ker sem v ve stiski.

Moj mož je bil zaprt v Ita jaz pa sem bila s sinom s doma. Mož je prišel domov ro gol in bos, sedaj pa iščem moči pri usmiljenih srcih. sim Vas, ako bi bili tako lju nivi in mi poslali kakšno ob zame ali za moža. Mogoče te kaj starega od Vaše žene. imate mogoče kaj organizir ga za sirote v Jugoslaviji?

Že v naprej se Vam zahva jem za Vašo dobroto, ki m boste storili. Z odličnim štovanjem — Pepca Bric, F kopanska 23, Ljubljana 7, Je slavija."

Naj opomnim, da bo oblek moškega že na potu, ko bo občeno to pismo. Originalno mo sem pa izročil mrs. A. S čič, da ga bo izročila odboru štva 137 SNPJ, ki bo presk kakšno žensko obleko. Ako še kdo ugoditi zgornji pro naj se potrudi in pošlje na o čen naslov.

Frank Barbič

PISMO IZ MARKOVŠNE NA PRIMORSKEM

Cleveland, O.—Tudi jaz prejel pismo iz stare domov ki ga je pisal moj brat Je Železnik iz vasi Markovšne Primorskem. V izčrpku se si:

Dragi brat!—Želim Ti mal pisati naše težave, ki jih im po hudi vojni. Po mnogih tih sem prejel Tvoje pismo me je zelo razveselilo. T je dosti novic, a so zelo ža ne. Mati je umrla od mra starosti 80 let. Nemci so p šili in požgali dom, brata perja pa odpeljali v koncen cijsko taborišče. On ima otrok in ženo, a do sedaj s ni povrnil domov. Ljudje g rijo, da so ga sežgali v peči, ma pa so brez hrane, oblek strehe.

Nemci so izropali ves obleko, vse, kar jim je p pod roke, in sedaj se nam tako slabo, da Ti ne morem vedati. Vzeli so tudi sest ga moža in dom požgali. O je sicer vrnil, toda tako ub slab, da ga nismo spoznali.

Moja žena se je tudi skri v gozdu, ako bi se ne, bi jo di ubili ali pa odpeljali v centracijsko taborišče. Jaz bil pa pokvarjen še v prvi ni, zato sem ostal doma, k sem pasel krave, so zagnali bombi proti meni in ranili s koščki železa. Nekaj jih i še sedaj v telesu in bi jih treba odstraniti, a nimam narja, da bi plačal zdrav Ako Ti je mogoče, pošlji mi da bi se oblekel in obul.

Veliko smo trpeli v tej gr vojni, vzlic temu pa smo gali. Partizanom smo veliko magali. Vsi smo za marala ta in Stalina. Ta dva sta na šila sužnosti. Seve, imeli med seboj tudi nekaj izdaja ki pa so bili po večini tist imajo zapete ovratnike. T do prejeli zasluženo plačilo, ti po njih krivdi je bilo p veliko nedolžne krvi. Sed končam in Te lepo pozdrav

Tako piše moj brat Je

(Dalje na 3. strani)

V Mississippiju, od koder prihaja notorični senator Bilbo, so šli zamorci pri zadnjih primarnih volitvah prvič na volišče po dnevih rekonstrukcije. V svoji kampanji je Bilbo odprto hujskal proti zamorskim državljanom in izpovedoval svoj bilboizem.

...sti iz nove, prerojene Slovenije in Jugoslavije

...ržavna posestva bodo žarišča ...prednega kmetijstva

...obiska državnega posestva na Verdu

...ljubljana.—Ljudska oblast je ...rila dva velika koraka na ...ročju kmetijstva, da bi izboljšala življenje našemu kmetu ...dvignila kmetijsko proizvod...

Z agrarno reformo je izbila na vasi korenine kmečkega izkoriščevalcev, veleposestnikov in drugih, ki so v svojih časih stiskali kmečkega delavca in delovnega kmeta, dala ...ljo zemlje potrebnim in u...la s tem položaj revnega in ...njega kmeta. Nastanek dr...nih kmetijskih posestev pa ...pomenil drug važen korak v ...rih za povečanje kmetijske ...rvodnje za pomoč kmetom.

...teku izvajanja agrarne re...me je ljudska oblast izločila ...mljiškega sklada v središčih ...odarskih področij posamez...posestva in jih izročila v dr...no upravo, da z načrtno in ...mo ureditvijo teh posestev ...že kmetom na primeru, ka...naj gospodarijo na svojih ...tijah, da jim nudi pomoč z ...eti in izkušnjami, s semeni, ...ensko živino in stroji. Dr...a posestva bodo pomagala ...tu pri obnovi njegovega go...darstva in odigrala veliko ...o pri pospeševanju celokup...kmetijstva v okviru splo...a proizvajalnega načrta. ...tje so največkrat doumeli ...en teh državnih posestev in ...eli, da jim bodo v veliko ...t.

...o izmed državnih kmetij...posestev je tudi v Verdu ...Vrhniki. Pod upravo držav...posestva v Verdu je bilo ...čeno Lenarčičevo posestvo, ...tovo posestvo v Bistri, Mu...o na Vrhniki in Hrenova in ...ltova gospodarska poslop...Posestvo ima 45 ha njiv, 110 ...avnikov in 14 ha pašnikov. ...avnik posestva je partizan ...o Šetinc. S traktorjem je ...veliko njivo. Sam je nam...tudi traktorist.

...nimalo me je, koliko hitre...orje traktor 1 ha v primeri ...om konj. "Tu v naših raz...h, lahko rečem," mi je pri...oval, "da zaleže en traktor ...set parov konj. Kar bi en ...onj opravil v desetih urah, ...traktor v eni uri. En ...ar njiv izorjemo s traktor...v treh do petih urah, ka...so pač tla. Od tal je nam...precej odvisna hitrost ora...traktorjem."—Tovariš Še...mi je tudi z računi doka...da ni oranje s traktorjem ...hitrejše in boljše, temveč ...veliko ceneje. "Amerikan...čunajo—ta traktor je nam...iz Amerike—da se mora ...or izplačati v 4500 urah. To ...avi, da pride na eno uro ...narjev za amortizacijo stro...kor pravimo. V eni uri ...bi traktor za 55 din goriva ...porabila. Če računamo še delo ...ista, znašajo stroški za o...e s traktorjem v eni uri pri...o 95 dinarjev. Vzdrževanje ...konja stane na dan 150 ...Vzdrževanje 20 konj, ki še...ležejo za en stroj, pa bi ...o 3000 din dnevno. Na eno ...delovnega dne bi torej pri...300 din za oranje s konji, ...tem pa seveda ne bi bilo ...o delo orača in hlapca pri ...ih. Če pomislimo še na to, ...niben konj ne bi vzdržal ...dan zaporedoma takih na...v, ki so pri oranju, potem ...uvidimo, kako veliko ...nost imajo traktorji pri ora...

...ko Šetinc mi je potem po...nov peresni kultivator, ki ...le pred kratkim prejeli. ...nedanji njivi so orali z njim. ...tivator je imel zavita jekle...peresa, ki so ruvala iz tal ...posebem njivski plevel, ki ...njivah zelo močno razra...ki daje mnogo truda kme...preden ga oplevejo. Rnice ...ne smemo porezati ali ...ti, ker vsaka koreninica ...spet nov plevel. Zato je ...nikjer ne morejo do ...odpraviti z njiv. Uporaba tega kultivatorja bo prihranila delavcem na posestvu najmanj 50% delovnega časa. "Veš, kmetje se zelo zanimajo za naše stroje in kdor gre mimo, se ustavi, da se na svoje oči preveri, da se da s traktorjem res dobro obdelati in hkrati hitreje, pa tudi ceneje. S traktorjem hodimo orat tudi kmetom, največ agrarnim interesentom, ki so zdaj dobili zemljo, pa nimajo živine, da bi jo izorali."

Setveni načrt

V pisarni uprave posestva mi je pokazal letošnji setveni načrt in razlagal načrte, ki jih je imel nabite po stenah. "Z ozimino je bilo lani posejanih 10 ha in 28 a. Spomladi bomo posejali še 25 ha in 30 a zemlje," mi je dejal in pokazal načrt. Z ovsom bodo posejali 4.5 ha, s korenjem 1 ha, s krompirjem 3 ha, s koruzo 3.90, z ajdo 1 ha, s prosom 0.30 ha, s krmskimi rastlinami 2.5, s čebulo 0.50, s povrtnino 4.5 in z lanom 4 ha zemlje. "Velik del obdelovanja zemlje smo določili za lan, za povrtnine in za pridelavo semena. Pol hektara bomo posadili s čebulčkom. Prejeli smo že 1100 kg čebulčka, tako da bomo lahko posadili vso določeno površino. Za letošnji pridelek semena, predvsem za stročji fižol, grah, špinačo in solato, smo določili 2 ha, za odbiro semenic dvoletne kulture pa 1 ha. Kajti predvsem na nas je, na državnih posestvih, da zagotovimo za prihodnje leto dovolj semen."

Na načrtu, ki ga je imel pribitega na steno, mi je razlagal, kako imajo zamišljeno kolobarjenje. Na eni njivi imajo n. pr. letos zasejano deteljo in pšenico, drugo leto bodo posejali pšenico in zeleno krmo in tako vsako leto menjavali posevke.

Na načrtu, kjer so bile vrisane vse površine travnikov in pašnikov, mi je razlagal načrt kolobarjenja na travnikih. Letos bodo zorali en del travnikov in jih posejali z ovsom, drugo leto bodo posadili krompir, tretje leto pa krmske rastline.

Kolobarjenje bodo izvršili vsakih sedem let. Po sedmih letih bodo znova izorali zemljo. Travniki v teh krajih imajo namreč kislo podlago, zaradi česar je trava slaba. S takim kolobarjenjem pa bodo lahko na teh travnikih pridelali dovolj krmskih rastlin za živino. Kajti posestvo mislijo posvetiti najbolj živinoreji.

Z vzrejo plemenske živine bo posestvo pomagalo vsej okolici

Posestvo ima vzorno urejene hleve. Dva hlevarja skrbita za nego živine. Povsod vlada najlepši red. Tla so pometena, ob jaslih pa je za vsako kravo že pripravljena krma za naprej. Na stenah visijo črne deščice, kjer je napisano ime krave, kdaj je bila rojena, ime njenega očeta in matere ter kdaj je bila pripuščena k biku. Poleg tega imajo še eno večjo desko z razpredelnicami. To je tako imenovana kontrolna tabla. Na posamezne razpredelnice vpišejo ime krave, njeno starost, težo, količino dnevne krme koliko mleka daje, koliko tolšče ima mleko itd.

Tovariš Retelj, ki je poleg dela kot poslovodja sprejel tudi odgovornost za govedorejo, si je postavil načrt, da bodo dvignili število živine na 60 glav. Ker je uprava posestva videla, da kmetje ponekod prodajajo mlade teličke "Navodu," ker nimajo potrebne krme, da bi jih redili, je sama predlagala ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo, da bi bila pripravljena vzeti 30 teličk v oskrbo. Teličke je treba namreč krmiti z ovsom, otrobi in mlekom vsaj do starosti šestih tednov, ko jih lahko hranimo tudi že z drugimi krmili. S tem bo posestvo rešilo 35 teličk zakola, kar se bo mnogo poznalo pri obnovi živinoreje.

Veliko skrb posveča posestvo tudi konjereji. Z vzgojo dobrih plemenskih vrst bo posestvo lahko pomagalo vsemu vrhniškemu okraju. Kmetom v okolici bo nudilo posestvo dobre plemenske konje, kakor tudi dobre pasme govede. Travniki v Razoru, ki so last posestva, bodo dajali dovolj krme za uspešen razvoj živinoreje na posestvu. Tovariš Šetinc je pravil, da bodo v kratkem dobili nov stroj za zmetavanje sena na podstrešje. Ta stroj bo v 20 minutah zmetal 3000 kg sena 8-12 m visoko. "Z uporabo tega stroja," je dejal, "bo posestvo prihranilo letno 40-45,000 din." Na posestvu bodo povečali tudi svinjerejo in kokošjerejo. Zgradili bodo nove svinjake, da bodo lahko v njih redili do 50 svinj. Število kokoši bodo povečali na 100. Začeli bodo gojiti tudi zajce, katere bodo prodajali v okolico. Tovariš Šetinc mi je znal do podrobnosti povedati ves načrt, kako mislijo urediti svoje gospodarstvo.

Sindikalna podružnica pomaga pri postavljanju norm

Kmečki delavci na posestvu so združeni v svoj sindikat. Predsednik sindikata je Jože Plankar. "No, kako gre?" sem ga vprašal. Pač tako kot vedno, ko človek ne ve, kako bi človeka pobaral. "Gre," je dejal. "Če bi rekel, da je že vse dobro, bi se prenaglil, lahko pa rečem, da bo. Vsak dan je bolje. V začetku je bilo mnogo stvari, ki jih je bilo treba urediti. Bilo je vprašanje, kako bomo uredili delovni čas, razdelili delo in določili tudi mezde, ki bodo odgovarjale količini in kakovosti dela vsakega posameznika. Zdaj bomo začeli že s 1. aprilom uvajati norme. Skupno z upravo smo se že menili na sindikalnem sestanku. Za določitev norm je potrebna seveda najprej dobra razdelitev dela. Vse to bomo zdaj začeli načrtno urejati." Delavski zaupnik Ivan Žilbert je k temu pridejal: "Kdo bi morda mislil, da ne bodo vsi za to! Toda, ko smo stvar skupno prerešetali, ni bilo nobenega, ki ne bi sam zahteval, da se te stvari čim prej urede. Eno je namreč pri nas: Delavci, od katerih so nekateri prej delali Lavrenčičem in Galetom, vedno bolj čutijo veliko razliko pri delu zdaj in včasih, ker vidijo, da dejansko sami vodijo posestvo, da je njim samim v korist, če dobro delajo. Zadnjič je bil nekdo pri nas, ne vem odkod že, pa nam je dejal: Posestvo je državno, nosilci države pa ste tudi vi, zato je to posestvo tudi vaše. Ta misel je v nas vseh. Skupno so razlagali, kako bodo bolje uredili delo in prišli do norm. Še bolj podrobno za vsako stroko posebej bodo določili odgovornega, ki bo skrbel za določeno vejo gospodarstva na posestvu in razdeljeval delo. Tako bo eden skrbel za strojno obdelovanje, drugi za govedorejo, tretji za vrt in sadjarstvo, četrti za konjerejo, za poljedelstvo, za gospodinjstvo itd. Na sestanku bodo vsak teden sproti določili, kakšno delo mora kaka delovna skupina izvršiti.

Za določen čas bodo potem prejeli odgovarjajočo denarno nagrado. Tako bodo delavci na svojih sestankih vsak teden določili vsakemu delo in v koliko urah mora to delo opraviti. Če ga bo opravil prej, bo prejel prav takšno denarno nagrado, čeprav ni delal toliko časa. "S tem," je dejal Plankar, predsednik sindikata, "bomo dali delavcem možnost, da pokažejo pri svojem delu vso svojo sposobnost in iznajdljivost, kar bo v korist posestvu in v dobro tudi delavcev samih."

"Pred tednom dni," je pristabil delavec Vinko Martinšek, ki je tajnik sindikata, "smo napravili majhno skrinjico, v katero spuščajo delavci lističe s svojimi pripombami, predlogi in tudi pritožbami, tako da lahko vsak pove, kaj se mu zdi dobro in kaj ni prav, kaj bi se lahko izboljšalo in kako si je zamislil, da bi izboljšal delo na svojem področju. Te lističe potem prebiramo na svojih sestankih, se pogovorimo o njih, sproti popravljamo napake, če smo jih storili, in tudi izboljšujemo delo z izkušnjami posameznih delavcev. Vsakdo dela, kot bi delal na svojem in zato vsi pazimo, da bi se kje ne dogodila kaka škoda zaradi malomarnosti in sproti opozarjamo drug drugega na morebitne nepravilnosti." Sindikat je naročen tudi na časopise, tako da redno na svojih sestankih prebirajo važne članke, se pogovarjajo o dogodkih doma in po svetu, predvsem pa o kmetijskih stvareh, ki jih pač najbolj zanimajo. S tem se tudi strokovno izobrazujejo, ker vedo, da brez poznanja vseh novih izkušenj v kmetijstvu ne bo moglo njihovo posestvo napredovati. "Vsi delavci vemo, da je od napredka posestva odvisno tudi naše življenje in zato nikdar ne gledamo na ure, kadar delamo, ker vemo, da bomo za trud, ki ga bomo vložili v posestvo, dobili iz posestva vse, kar bomo potrebovali," je dejal tov. Plankar in za njim Martinšek in Žibert.

"To, da med upravo in sindikatom ni nobenega nasprotja, da se čutimo vsi kot delavci na svojem posestvu, kot gospodarji tega posestva, enotnost in trdna volja, ki jo imamo, to nam je porok, da bomo premagali vse težave, da bomo te načrte, o katerih smo zdaj samo šele govorili, letos in drugo leto že uresničili! Tako so mi zatrjevali tovariši s posestva, ko sem odhajal. Prepričan sem, da bodo v resnici uspeli.

O pismih iz starega kraja

Frank Česen

Naši izseljenci prejemajo poslednje čase na tisoče pisem od svojcev in znancev iz raznih krajev Jugoslavije. Nekatera pisma so vrlo zanimiva, ker slikajo ondotne medvojne in povojne razmere v luči inteligentnega opazovalca, ki obdela svojo snov na poljuden in privlačen način. Ogromna večina pisem pa vsebuje družinske razmere, poroke Mick in Janezov, smrt te in te mamice ali očeta, opis porušene hiše in hleva, za začimbo pa stresejo še nekoliko jeze na okupatorja in belogardiste.

Dokler so bila ta pisma v naših časopisih še redka, se je zanje zanimala splošna javnost, ampak ljudski pregovor pravi: "Vsaka pesem je le nekaj časa lepa." In tako so tudi vsebinsko enaka pisma postala dolgočasna in neprivlačna za javnost. Naši časopisi bi storili ljudem veliko uslugo, če bi ta pisma odklonili ali vsaj priobčili v izčrpkih, kajti glede splošnih razmer v starem kraju imamo že druge zanesljive vire na razpolago.

Veliko število rojakov v starem kraju je še pod vtisom, da se ameriški Slovenci tako rekoč valjamo v denarju. Zato imajo več dvomljivih razlogov. Prvič so ta vtis ustvarili predvojni bahači, ko so šli tja na obisk, in drugič: mislijo si, da smo vsi obogateli v prošli vojni. Ne rečem, da si niso opomogli nekateri, zlasti gostilničarji, ampak njim so starokrajski siromaki deveta briga. Seveda so tudi izjeme, toda redke kot bele vrane.

V boljše razumevanje njih mišljenja naj navedem izčrpke nekaj pisem, ki sem jih prejel iz Jugoslavije.

Neka bivša Ljubljančanka (ime je postranska stvar) je kot vojna vdova prejela od vlade osem oralov zemlje in hišo v Vojvodini. Nima pa potrebnega kmečkega orodja, zato se obrača na ameriške Slovence, da bi ji kupili par konj za 25,000 din, voz za 6.000 din, plug, brane itd. V pismu navaja zasluge za Osvobodilno fronto in dejstvo, da ima še štiri majhne otroke.

Drugo pismo je od bivše učiteljice, ki se nahaja v hiralnici. Pravi, da je telesno in duševno strta in da naj ji pošljem vozni listek za v Ameriko. Najrajši bi se naselila v obmorskih krajih, da se okrepi. Dalje piše, da so dobili sohiralci za božič razne priboljške, dočim je bilo njej odvzeto vse. Zakaj? Tega ne pove. Kot intelektualka bi morala vetieti, da še zdrave osebe ne morejo priti v Ameriko in da jaz tudi nisem nikak Miklavž.

Nadalje pismo je iz Višnje gore od bivšega Amerikanca. Mož je star 74 let in bolehen. Imel je domačijo in nekaj denarja. Pa mu je okupator požgal poslopja, denar je pa izgubil svojo vrednost ob zamenjavi. Mož seveda prosi pomoči v katerikoli obliki.

Človek nehote sočustvuje z vsemi temi in še tisoči drugimi, ampak s tem jim ne bo nič pomagano. Tisti, ki imajo, ne bodo dali, delavci in društva so pa že in bodo še pomagala po svoji moči. Toda spričo ogromne potrebe, je vsa ta pomoč le kaplja v morje. Sicer pa izgleda da položaj ni več tako obupen kot lansko leto. V Slovenijo prihaja na tisoče paketov od svojcev iz Amerike, UNRRA jim nudi izdatno pomoč in žetev, ki bo po poročilih, najobilnejša v zgodovini—je na pragu. Jugoslavija se čudovito naglo dviga iz ruševin. Zasluga zato gre predvsem navdušeni mladini. Njih geslo je—delo! V prostem času gradijo hiše, ceste in celo železniške proge, druge skupine delajo na polju. Stane Kraševec je trdil na euclidskem pikniku, da ni v nobeni evropski državi opazil takega povojnega napredka kot v Jugoslaviji. Če bodo šli Jugoslovani naprej s sedanjem tempom in energijo, bodo imeli kmalu tam Ameriko. Zato se mi zdi jamranje v pismih skoro pretirano.

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

Stavkarja Wallace Koonz in Joseph Brown ogledujeta trok, ki so ga razbili stavkolomci na Starkeyjevi korporacijski farmi v Morrisvillu, Pa. S tem trokom jim je unija farmskih in konservskih delavcev ADF dovažala hrano. Pennsylvanski governer Martin je odredil preiskavo nasilij proti stavkarjem.

Prvi kongres delavcev in nameščencev kemične industrije

Ljubljana.—Dne 15. aprila se je pričel v Ljubljani I. kongres delavcev in nameščencev kemične industrije iz vse Jugoslavije. Kongres so pozdravili v imenu Glavnega odbora ESZDN v Belgradu tov. Svetek, v imenu Zveznega ministrstva za industrijo in rudarstvo tov. ing. Nadanović, tov. Šturm Tone v imenu Saveza kovinarske industrije Jugoslavije, tov. Greif v imenu GO ESZDN v Ljubljani.

Kongres sta obiskala tudi ministra vlade Ljudske republike Slovenije tov. Leskošek, minister za industrijo in rude, in tov. Tomo Brejc, minister za delo. Kongres, ki se je vršil v lepo okrašeni dvorani, opremljeni s citati Maksima Gorkega, je otvoril predsednik Centralne uprave tovariš Vasilije Petrović. Za njim je pozdravil navzoče tovariš minister Brejc, ki je v svojem govoru poudarjal, da ne smemo pozabiti pridobitev, ki nam jih je dala narodno osvobodilna borba kakor tudi junaške borbe tržaškega delavstva za svoje pravice.

Poudarjal je veliko nalogo naših sindikatov in njih aktivnost v dobi, ko prehajamo iz najkritičnejše dobe, ko smo v delni meri zadostili najosnovnejšim potrebam in je nastala potreba, da posvečamo največjo pažnjo kvaliteti naših izdelkov in poceni tvi proizvodnje. Omenjal je vzgojno vlogo sindikatov, ki ji naši funkcionarji je treba dopovedati, zakaj je važen dvig po svečaju vse premalo pažnje. Delavcu produkcije, čemu je treba posvečati pažnjo kvaliteti proizvodov in zakaj naj se proizvodnja čimbolj poceni. Prav tako je nujno, da so sindikati povezani z vodstvom podjetja. Povedal je, da imamo v državi zlat kapital, ki daleč odtehta vse druge kapitale, to so roke našega delavca, njihov elan, sposobnost in energija. To je največje jamstvo, da bomo uresničili vse ono, za kar so se borili in dali življenja naši tovariši v teku štiriletne borbe.

Tovariš minister Leskošek je zbranim delegatom povedal, da je dvig produkcije velika in častna naloga delavskega razreda Jugoslavije. Kakor je nekoč bil primoran, da je uničeval, tako danes samoiniciativno gradi in ustvarja saj se zaveda, da tudi sebi ustvarja blagostanje. Današnja težka situacija, največ zaradi pomanjkanja surovin, otežkoča tudi stališče delavskega razreda. Razvoj naše industrije otežuje tudi to, da so naše tovarne razkropljene. Treba bo pristopiti h koncentraciji tovarn za proizvodnjo. Zato bomo primorani to ali ono tovarno ustaviti in jo z delavstvom vred preseliti v drug kraj, da jo združimo z drugimi takimi tovarnami. Take preselitve in reorganizacije bodo od delavstva terjale tudi osebne žrtve, toda naše delavstvo bo prav gotovo spoznalo, da dela v svoji tovarni pa naj dela v tem ali onem kraju. Vse to bo seveda terjalo še mnogo dela in samozatajevanja, toda jugoslovanski delavci bodo znali doprinesti tudi te žrtve v skupnem naporu za dosego velikega cilja.

Tovariš Pavlovič Branko, član plenuma Centralne uprave je v svojem referatu podal poročilo o stanju, potrebah in nalogah kemične industrije. Kemična industrija v Jugoslaviji, ki je bila povečini v rokah inozemskega kapitala, je bila ob osvoboditvi v skrajno slabem stanju. Bili smo brez vsake evidence o količinah surovin v državi, pogonskega materiala, sredstev proizvodnje in njihovega izkoriščanja.

Kemična industrija je za naše gospodarstvo velikega pomena, ker znatno vpliva na nadaljnji razvoj ostale industrije, posebno metalurgične, tekstilne in medicinske. Tega se je zavedala naša ljudska oblast, ki je za dvig kemične industrije v državi vložila velike napore. Tako se je posrečilo, da sedaj obratuje že velika večina podjetij in da smo znatno dvignili kapaciteto. So pa še velikanske težave, ki stoje na poti k obnovi kemične industrije in jih bo treba premagati. Glavna težava je v pomanjkanju surovin, zato bo treba našo kemično industrijo predvsem prirediti za predelavo surovin domačega izvora in se tako kolikor mogoče osamosvojiti. Za izdelavo celuloze bi bilo treba zgraditi še dve tovarni, organizirati čimvečjo posetev lanu za kritje potreb po lanenem olju, organizirati redno zbiranje tehničnih in živilskih maščob, dvigniti proizvodnjo belega bauksita in še nekaterih drugih pripomočkov, ki služijo kot surovine za kemično industrijo in so važne za njen razvoj.

Glede proizvajalnin sredstev smo bili pred vojno navezani predvsem na inozemstvo. Treba bo zgraditi tovarne, ki bodo izdelovale stroje, aparate in druge pripomočke, ki se rabijo v kemični industriji. V pogledu distribucije je važno, da se produkti redno in pravilno razdele, da ne ostajajo mesece in mesece v skladiščih, medtem ko jih drugje nujno potrebujejo.

Velik problem je tudi pomanjkanje strokovnega kadra. Tako na primer tvornica papirja na Sušaku ne more izkoristiti svoje polne tehnične kapacitete, ker ji manjka dovolj strokovnega osebja. Brez usposabljanja novih kadrov ne more biti načrtne izgradnje naše kemične industrije. Naše ljudske oblasti se tega dobro zavedajo in so že podvzele nekatere tozadevne ukrepe.

To so nekateri najvažnejši problmi v razvoju naše kemične industrije.

O kongresu, ki še traja, bomo le poročali.

Vzroki odstopa dr. Oppenheimerja

WASHINGTON.—ONA—Zadnje dni je bilo objavljeno, da je dr. Oppenheimer odstopil kot predsednik komisije za opazovanje poizkusov z atomskimi bombami na Bikiniju. Zanesljiva poročila trde, da je odstopil, ker je prepričan, da poizkusi ne bodo nič koristili znanosti. Dr. Oppenheimer je bil eden vodilnih znanstvenikov, ki so pomagali pri iznajdbi atomske bombe.

Bela hiša, ki je objavila odstop dr. Oppenheimerja, je navedla kot vzrok njegove preobteženost z delom. V protislovju s to izjavo pa trde zanesljivi washingtonski viri, da je učenjak v svojem pismu, naslovljenem predsedniku Trumanu, izrazil svoje nezaupanje v bikinske poizkuse, češ, da ne bodo nič koristili znanosti. Dr. Oppenheimer baje ne želi, da bi bilo njegovo ime povezano s takimi poizkusi.

To njegovo naziranje bi bilo popolnoma v skladu z mnenji, katera so že izrazili drugi atomski znanstveniki. Federacija ameriških atomskih učenjakov, organizacija, v kateri je mnogo znanstvenikov, ki so delali na projektu atomske bombe tekom vojne, je naglasila, da so bikinski poizkusi izključno le vojaškega značaja, ter da jim ne velja pripisovati nobene znanstvene vrednosti.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

Menda ni družine v stari domovini, ki ne bi potrebovala pomoči, zato je naša dolžnost, da jim pomagamo, da se čimprej postavijo na noge in pozabijo na grozno trpljenje, skozi katerega so šli v tej vojni.

Anton Zeleznik.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Kenosha, Wis., F. Z.—Dotični član bi mogel dobiti svojo sestro v Ameriko le skozi kvoto. Ker je jugoslovanska kvota majhna, prosilcev pa bo najbrže veliko, bo šla taka stvar počasi naprej. Za boljša pojasnila naj se obrne na Common Council for American Unity, 20 W. 40 st., New York 18, N. Y.

NAROČNIKOM

Datum v oklepaju, na primer (July 31, 1946), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in okolico Cook Co., $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cook County $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drama, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Glasovi iz naših naselbin

Kdor drugim jamo koplje ... II

Naj se še nekoliko pomudimo pri A. D., ki v uvodniku z dne 10. julija dolži SANS, partizane in po implikacijah tudi vse njih pristaše, da so oni krivi, da Slovenija oziroma Jugoslavija ni dobila Trsta in Gorice, ki spadata po vseh naravnih in zgodovinskih pravicah svojemu etničnemu, gospodarskemu in geografskemu zaledju.

"Ko se je začela ta vojna," pravi A. D., "so slovenske stranke v starem kraju pokopale tomahawk starih prepirov in mislile na svobodo teh mejnikov. Svoje upanje so položili Slovenci na zapadne zaveznike, o katerih so bili prepričani, da končno zmagajo. Pa je prišla vmes nesrečna razkrajajoča Osvobodilna fronta s svojim komunizmom. Razbila je narodno slogo in zapeljala narod v objem komunizma, prihajajočega z vzhoda. *Osvobodilna fronta je zmagala in zasužnjila narod doma, obenem pa zapravila s svojim naslonom na vzhod vse tri slovenske mejnike. To je posledica komunizma na Slovenskem. Ob izgubljenem Trstu, ob zapravljeni Gorici obtožujemo kot sokrivce te nesreče slovenske partizane. Namesto osvoboditeljev so postali grobokopi, ker jim je bil komunizem prvo in vse.* (Poderčanje v originalu. Ur.) In še naprej . . . "Slovenski narod se je pod Titom postavil v nasprotje z zapadnimi velesilami in tako izgubi v strahotni igri za svojo bodočnost. Prav tako je dovolj jasno, da so radi komunizma zapadni narodi izgubili tudi vse simpatije do slovanstva . . ."

★

Tako tolmačenje dogodkov zadnjih let v starem kraju je prikrivanje resnice in perverziranje zgodovine. V tem so pri A. D. mojstri, kot so tudi vsi njih bratci brez razlike na narodnost. Enostavno se zamolči žalostno vlogo narodnih izdajalcev in domobrancev, da o pavelićevcih, nedićevcih in mihajlovićevcih sploh ne govorimo, ker se tukaj pečamo le s Slovenijo. Nobenega sluha o vlogi bivšega bana Natlačena, ki je iz svoje "velike narodne uvidevnosti" takoj prve dni po okupaciji stopil v službo Mussolinija, glavarja italijanskega fašizma, ki je skozi dolga leta brutalno zatiral primorske rojake in se s Hitlerjem dogovoril, da *mora slovenski narod enostavno izginiti s svetovne pozornice enkrat za vselej!!!*

Prav tako ni nobenega sluha pri A. D. o vlogi ljubljanskega nadškofa Rožmana, ki je s sankcijo Vatikana postal najprominentnejši janičar in "božji" morilec svojega lastnega naroda, z Rupnikom vred na vsej črti udinjen Hitlerju in Mussoliniju. Kot smo pred nekaj meseci čitali v isti A. D., je za to svoje kriminalstvo prejel apostolski blagoslov iz Vatikana z indorsiranjem vseh njegovih (Rožmanovih) akcij.

Poleg teh vodilnih mož je bilo seveda še veliko drugih narodnih propalic v talarju in fraku, ki so bodisi iz lastnih nagibov ali lastnih sebičnih interesov postali zavezniki in kolaboratorji Hitlerja in Mussolinija. In A. D. ima v mislih te ljudi, ko pravi, da so "Slovenci položili svoje upanje na zapadne zaveznike." Prokleto slab zaveznik zapadnih sil je bil tisti, ki se je udinjal in tudi na vsej črti sodeloval s Hitlerjem in Mussolinijem pri ubijanju in zasužnjevanju svojega lastnega naroda!

★

Ti ljudje, katere ima A. D. v mislih, so res veliko skemarili, toda ne o "treh mejnikih"! Na vsej črti so soglašali z nacifašističnim okupatorjem, da je treba za vsako ceno, z ognjem in mečem zadušiti uporno partizansko gibanje, ki se je podalo v povsem obupen boj na življenje in smrt kot bi se dalo (namreč narod) prostovoljno zapisati suženjstvu in narodni smrti. Bili so edini s Hitlerjem in Mussolinijem, da je treba te "bandite", "morilce", "roparje" zadaviti, magari tudi z največjim sadizmom. Toda niso bili gotovi, kdo bo zmagal. Zato so v Ljubljani, Vatikanu in Londonu skemarili.

In skemarili so, kako obnoviti in ohraniti stari socialni red, sloneč na eni strani na hlapčevstvu delavca, kmeta, učitelja in nižjega srednjega sloja, na drugi strani pa na privilegijih lastnikov kapitala, cerkvene in posvetne gosposke. Pripravili so se za vse eventuelnosti. Ako zmaga Hitler, bodo oni ostali na krmilu kot njegovi služabniki, ki sicer ne bodo več toliko svobodni kot so bili prej, skozi vso zgodovino, vendar pa se bodo še šopirili nad narodom in ga pomagali potujčevati in držati v sužnosti. V večji negotovosti so bili glede svoje bodočnosti in bodočnosti *svoje vlade*, ako zmagajo zavezniki, posebno še, ako zmaga—prokleta Rusija! Partizani seveda ne smejo zmagati pod nobenim pogojem! Toda, če se slednji na kak način prebijejo do konca vojne, so računali v Ljubljani—in še kje drugje!—da jih bosta pa Anglija in Amerika likvidirali!

Če pride do tega, so tudi v Ljubljani seveda dobro vedeli, da stare Jugoslavije ne bo več mogoče obnoviti, sploh nikakršne Jugoslavije. To so vedeli tudi vsi velesrbski hegemonisti, ki so imeli v načrtu le obnovo Velike Srbije. Ker bi bila Slovenija v tem primeru ostala na cesti pod kapom, so ti ljudje, katere ima A. D. v mislih, računali na ustanovitev male srednjeevropske katoliške države, z obnovo male avstro-ogrske monarhije, h kateri naj bi bila pridružena tudi mala Slovenija in skrčena Hrvatska. Ako bi šli ti načrti po vodi, tedaj naj bi se katoliška Slovenija pridružila pa katoliški Italiji! S katoliškega oziroma klerikalnega stališča bi bilo v tem primeru vseeno, kam pripadata Trst in Gorica, sploh vsa Primorska. Glavno je, da bi *Cerkev in Vatikan* ostala dominantni politični sili. Srbi naj le imajo svojo veliko Srbijo, mi pa bomo šli zopet vedrit pod katoliško Avstrijo ali pod katoliško Italijo . . .

Samo v tem smislu se je Rupnik-Rožmanova klika klerofašističnih korzarjev naslonila na zapadne zaveznike. Zaplotnemu uredniku A. D. je vse to seveda dobro znano, kajti on je prišel s tem namenom tudi v Ameriko kot njih glavni zaupnik.

Ker se ta igra ni obnesla, ker so padli v vodo vsi načrti Rožman-Rupnikove izdajalske klike, ker je zmagal Tito s svojo Osvobodilno fronto, in sicer je zmagal vsled tega, ker je razumel zgodovinski pomen osvobodilne borbe in potrebe ter aspiracije jugoslovanskih narodov, zato je zdaj treba zvaliti odgovornost za izgubo Trsta in Gorice na—komunizem ali "komunizem". Kriva je seveda tudi—prokleta Rusija! Amerika in Anglija sta povsem nedolžni. K tem klevetam A. D. se bomo morali vrniti še jutri.

NA FEDERACIJSKI SEJI V POWER POINTU

West Middlesex, Pa. — Dne 30. junija smo se naložili na Bogolinov avto in zdrveli po ovinkih v Power Point, Ohio, ki se nahaja okrog 45 milj od Sharona. Tam se je namreč vršila seja federacije društev SNPJ za vzhodni Ohio in Penno. Garm in jaz sva se udeležila kot zastopnika društva 262, Bogolin pa kot zastopnik društva 31 SNPJ. On je tudi delegat tega društva za prihodnjo konvencijo SNPJ.

Z nami je bila tudi naša tajnica Frances Gorence in njen mož. Ko smo se "prifurali" v tisti Point, sem pogledal naokoli in dejal, če tukaj žive Slovenci. Naselbina je majhna in leži malo stran od glavne ceste. Če ne bi imeli s seboj dobrega šoferja in zaeno tudi kažipota, bi bilo težko najti prostor, kjer se je vršila naša seja. Zavili smo gori v hrib in prišli do dvorane.

Čul sem pripovedovati, da imajo Ribničanje hišo vrh hiše, potem hlev, skedenj vrh skednja, vrhu vsega tega pa — tukaj vendar ni tako. Ko smo vstopili v dvoranico, se nam je takoj zdelo bolj prijazno. Zdelo se nam je kot da so jo nalašč prebarvali za nas. Mr. Tušek je pričel uvrščevati stole, da se posedemo, jaz pa sem gledal okoli, da obesim moje pokrivalo in "kamižolo", a glej ga spaka, nikjer nobene kljuke.

Nekdo se je oglasil, da bi bilo bolje zborovati v spodnji sobi, kjer je tudi točilnica in hladno. Vsi smo soglašali in znašli smo se v točilnici. Če ga ne bomo malo popili, še sline ne bo moč požirati, še manj pa razpravljati o raznih problemih. No, tako smo se malo ohladili z ječmenovcem, katerega so kot nalašč za nas pripravili dobri ljudje. Kajne, dobri ljudje, ki žejne napojijo, lačne nasitijo!

Pričela se je seja in razpravljali smo o tem in onem in tudi o bodoči konvenciji. Sicer pa je o tem že poročal zapisnikar. Po seji so tamkajšnja dekleta in žene pripravile mizo in urno so nanesle na njo govejo in svinjsko pečenko, salato, kisle kumarce itd. Poleg teh dobrot tudi "bobe", ki pa jim ni rečemo krofe. Nekaj časa gledamo vse te dobrote, potem pa reče tamkajšnji Bogataj: "Fantje, če boste pili, boste plačali, če boste pa jedli, pa ne, torej pomagajte si!"

Seveda, takih dobrot se ne branim, kajti dandanes jih ne dobiš v vsakem kotu, če pa jih dobiš, jih moraš pa drago plačati. No, z veseljem in slastjo smo se lotili jesti. Naj omenim, predno je krofov zmanjkalo, sem enega potisnil v žep, toda z njim sem imel smolo, kajti v avtomobilu sem tako nerodno sedel, da sem ga vsega stlačil in zgledal je kot "blinc". Well, vseeno sem ga nesel domov in pokazal ženi ter ji povedal o vseh dobrotah. Ona pa mi je dejala, da zato rad hodim na take seje, ker nam tako lepo postrežejo. Kaj hočemo, nevoščljivost je povsod! Najlepša hvala tamošnjim fantom in dekletam, ki so nas tako lepo postregla! Pa še drugič!

Na poti proti domu, nam je svetoval šofer Bogolin, da gremo po bližnjici in skozi mesto Salem. Tam so imeli tisti dan piknik v korist otroške bolnišnice v Sloveniji, kot smo čitali v Prosveti. Kmalu dospemo na piknik, kjer je bila že velika druščina in hladno pivo, katero pa je bilo precej slano. To pa radi tega, ker so ga morali drago plačati. Imeli so ga precej, vzlic temu pa ga je vseeno zmanjkalo. Vsi so kričali: "Daj pivo! Daj pivo!" Komaj sem se pririnil do stojala. Ko pa je zmanjkalo pijače, smo pa pričeli polagoma cepati domov. Naj omenim, da smo na pikniku tudi žingali in peli. Najbolj se je s petjem postavila mrs. Bogataj, katera je hči Frances Mihevc, če se ne motim.

Tudi mrs. Mihevc je imela dosti opravka in prodajala neke rdeče listke, rekoč, da smo vsi rdeči, ampak delamo pa le za otroško bolnišnico v Sloveniji. "Upam, da bo groš," je še pristavila.

Anton Valentinčič.

"BIG" TONY POROČA S POTOVANJA

Chicago, Ill. — Dne 9. julija smo se poslovili od naše prijateljice Terezije Ivanc v Milwaukeeju. Poznamo se še iz države sončnih rož. Mahnili smo po cesti 41 proti veliki vasi Chicagu. Mimo grede smo se ustavili v North Chicagu pri nepoznani rojakinji Mary Umek. Ona je nas povabila, da se naj pri nji oglasimo. Mrs. Zakovšek je pa soseda in je opazila našo "lizo." Takoj je slutila, da je "Big" Tony pri sosedovih. Ona me pozna z 11. konvencije SNPJ. Prišla je k sosedovim in smo malo pokramljali. Je zelo vljudna ženica.

Ker se je nama mudilo, sva se poslovila od prijaznih ljudi in jo mahnila proti Chicagu in prišla že ob 3. uri popoldne do glavnega urada SNPJ brez vsake sitnosti. Takoj sva šla v urad, da sva se registrirala. John Rak je bil takoj na mestu in bil naš vodja. Fin dečko! Ker je vladala huda vročica, sem se hitro poslovil iz urada SNPJ in se podal v gostilno k Bergerju, napojiti šoferja s hladnim pivom, mojo spremljevalko pa z mrzlo vodo.

V tej veliki vasi smo bili povsod gostoljubno sprejeti, podrobnosti pa bom opisal, ko pridem domov. Naj omenim samo toliko, da smo do sedaj vozili brez vsake nezgode. Prevozili smo že 4476 milj. V soboto, 13. julija jo pa mahneva po cesti 66 proti Springfieldu, Ill. Od tam pa proti St. Louisu, Mo., in naprej proti Kansasu. Ko se nekoliko odpočijeva, jo pa mahneva proti domu, preko države Oklahome.

V Chicagu sem si tudi ogledal Slovenski delavski center. Urednik Proletarca mi je ponudil službo. Rekel je, kar tukaj sedi, Tony, pa kaj napiši! Službo sem odklonil, to pa zato, ker imam vsak dan nedeljo, ob nedeljah se pa ne sme delati. Šel sem raje v spodnje prostore, kjer sem si gasil žejo. Te-le vrstice pišem na cesti S. Sawyer ave., štev. 2552. To je bilo moje začasno stanovanje. Želim vsem mojim prijateljem v tej veliki vasi naznaniti, da "Big" Tonyja ni več v Chicagu. Torej pozdravljeni naši prijatelji po širni Ameriki! Oglasil se bom zopet iz države sončnih rož.

Anton Tomšič.

DODATEK K DOPISU

Salem, O. — K mojemu zadnjemu dopisu moram še dodati, da je darovala za piknik poleg družin Mihevc in Križaj tudi mrs. Možina. Omeniti moram tudi br. Ježa iz Warrena, O., ki ne pozabi na noben naš piknik, torej zasluži vso pohvalo.

Zahvaljujem se tudi mnogim drugim, katerih imena niso bila označena v dopisu, namreč sem zvedela zanje že potem, ko sem odposlala dopis. Vsem najlepša hvala!

Frances Mihevc.

IZ SLOVENIJE IŠČEJO SORODNIKE

Cleveland, O. — Prejel sem dvoje pisem iz starega kraja, v katerih ondotni rojaki iščejo svoje sorodnike v Ameriki. Ako slučajno čitajo te vrstice, so prošeni, da stopijo v pismene stike z njimi.

Eno pismo je od Antona Bravča, rojenega v Koritnici, Tolmin, Primorsko. Sedaj se nahaja v Črnomlju, št. 228, Slovenija. On bi rad izvedel za svoje brate: Jožeta, Miho, Andreja in Alojzija. Nahaja se v bedi, ker mu je okupator vse požgal in odnesel.

Drugo pismo je od Stanka Jamška, Celje, št. 41, p. Prem, Venezia Giulia. On bi rad izvedel za svojega strica Vinka Jamška iz Španjela na Primroskem. Nečak pravi, da je stric živel svojčas v Clevelandu in da je star okoli 70 let. Baje ima zanimive novice za njega, zato prosi, da mu takoj piše.

Frank Česen.

PISMO IZ LUKAVICE PRI DOMŽALAH

Girard, Kans. — Prejel sem pismo od mojega brata Damjana Masla iz Lukavice pri Domžalah. Želim priobčiti nekaj izčrpkov iz tega pisma. Glasi se:

Dragi brat! — Prejel sem Tvoje pismo in sem jokal od samega veselja, ker si se spomnil name. Te proklete čase smo vseeno preživeli in zmagali gestapovsko pošast. Ko so prišli Nemci k nam l. 1941, smo jih z veseljem pozdravljali in vzklikali "Heil Hitler!" Nekako po treh tednih pa sem videl pet naših ljudi privezanih na kolih, nato pa so bili ustreljeni. Morija se je nadaljevala kar naprej: danes jih je padlo 10, potem 50 in včasih tudi sto naenkrat. Streljali so jih kar v hišah, šolah in drugod.

Naš narod je bežal v gmajne in gozdove in tudi jaz sem se moral skrivati. Pričel se je boj med Nemci in domačini. Toda orožja smo imeli sprva le malo, kakšno staro lovsko puško. Tudi jaz sem imel staro puško že iz leta 1914, ki mi je prav prišla.

Za nas je bilo zelo hudo, kajti Nemci so zahtevali, da moramo prijaviti tiste, ki so pobegnili v gmajne in nam prepovedali dajati jim hrano ali sploh podpirati. Zagrozili so nam s smrtno kaznijo, toda mi jih nismo poslušali in smo pomagali naši vojski. Smrt ali zmaga! V duhu smo bili prepričani, da ne bo Nemec zmagal. Imeli smo veliko ranjencev v hribih in po gmajnah in jaz sem jim nosil hrano, pomagal prati, obvezovati itd. Tudi zdrave smo nahranili malone vsak večer, pripetilo se je, da smo morali kuhati za 30 do 40 oseb.

Nemški policisti so nas velikokrat vprašali, če smo videli "bandite", toda mi smo tajili in trdili, da nič ne vemo o njih. Za nobeno ceni ni hotel nihče nikogar izdati. Meni je gestapovec nastavil samokres na prsi, a trdil sem, da mi ni nič znano. Moje hčere in žena so bili tepeni, ker niso hotele ničesar priznati. Sreča je bila, da sem znal nemščino.

Med seboj pa smo imeli tudi izdajalce. Moj sosed je navidezno delal z nami, po duhu pa je bil belogardist. Naj ti omenim Znojivce. Stare Katre se morda še spominjaš. Ona, njena hči in mož od hčere so bili ustreljeni na domu, ker so bili izdajalci slovenskega naroda. Koren pa je zgorel. Nagnali so 16 oseb v Ožinovo šupo in žive zažgali. Bilo je grozno! Cuckovi so še pravočasno pobegnili v gozd. Trije so padli, dva sinova in hči, Jože, brat Tvoje prve žene, in ena hči, pa sta še živa.

Tudi jaz sem izgubil sina, ki je padel v Kočevju kot borec za domovino. Bilo mu je 34 let. Njegove kosti smo prepeljali na Brdo. Zapušča dva sinčka in ženo.

Zlatopolje je požgano, tudi kapela in cerkev. Ubitih pa je bilo 61 oseb.

Sedaj gremo v novo dobo, samo starejši ne bomo uživali sadove. Z Miho včasih malo pokramljava. Kaj pa Matija? Ali je še živ? Zaključujem in Te lepo pozdravljam—Tvoj brat Damjan Masel.

Frank Masel.

S POTA

Razni govorniki se oglašajo in pravijo, da ljubijo Rusijo, ne pa komunizma, ki tam vlada. Čudni so ti dvoobrazni preroki! Ali ne vidijo ali nočejo videti, da bi bil Trst in vsa Primorska zopet laška, če ne bi bilo Rusije? Lahom bi porinili po grlu celo Ljubljano in našo lepo Gorenjsko, ako ne bi stali Rusi na strani Jugoslavije.

Isti elementi se tudi jočejo in poudarjajo, češ, da ni križa v slovenski šolah. Pravilno je, da ga ni! Saj ga tudi v ameriških šolah ni! Kjer koli je mešano ljudstvo kot je v Jugoslaviji, katoliški križ ni na mestu!

Matija Pogorelc.

PIKNIK PODRUŽNIC ŠT. 1 IN 108 SANSA

Detroit, Mich.—Dne 21. julija priredita skupni piknik podružnici št. 1 in 108 SANSa v parku Welcome na 15½ mile rd. in Livernois. Na pikniku bomo imeli govornika v osebi Staneta Kraševca, ki se sedaj nahaja v Zedinjenih državah.

Apeliram na vso detroitsko jugoslovansko javnost, da se gotovo udeleži tega piknika, kajti ves čisti dobiček je namenjen za otroško bolnišnico v Sloveniji. Pridite in pokažite, da ste tudi vi zato, da se čimprej postavi bolnica, kajti ne bo dolgo, ko bo zopet zima in do tedaj morajo imeti zgrajenih čim več poslopij, da ne bodo zmrzovali zunaj na prostem.

Apeliram na vse one, ki niso do sedaj še ničesar dali za to zasnovano bolnišnico, da darujejo. Med seboj ne bi smeli imeti niti enega Jugoslovana, ki se ne bi odzval s prispevkom. Vsak majhen dar bo hvaležno sprejet. Ako kdo želi, da se ga obišče na domu, naj me pokliče po telefonu Tu 1-3306, ali pa naredite denarno nakaznico in jo pošljite na naslov K. Krainz, 17838 Hawthorne ave., Detroit 3, Mich. Vsakemu bom poslala potrdilo, ako pa želi, bom prišla pa v hišo.

Naj se vrnem na prvotni predmet, to je glede piknika. Kot že rečeno, prostor se nahaja na 15½ mile in Livernois rd. Z vzhodne strani je menda najlaže priti tja, in sicer po Woodward ave. do 10 mile rd., tam obrnite desno po Main ali Crooks. Prostor se imenuje Welco Park, kot že omenjeno.

Torej na gotovo svidenje pikniku dne 21. julija! Naj n če ne zaostane!

Za odbor:

Katherine Krain

SIROTA IZ SLOVENIJE PROSI POMOČI

Cleveland, O. — Prejel pismo iz Ljubljane, ki se gla "Spoštovani tovariš Fr Barbič! — Oprostite moje predrznemu pisanju. Izneni ni boste vprašali, kdo je ta ba, ki mi piše iz Ljubljane. Vas ne poznam in raztolma Vam bom, kako sem prišla Vašega naslova.

Neka moja sorodnica je pr la paket iz Amerike, v njem je bil slučajno neki slove list, katerega sem prečitala. dela sem veliko naslovov in obrnila do Vas. Mnogi dob jo pakete iz Amerike, potre pa sem tudi jaz, ker sem v ve stiski.

Moj mož je bil zaprt v Ita jaz pa sem bila s sinom s doma. Mož je prišel domov ro gol in bos, sedaj pa iščem moči pri usmiljenih srcih. sim Vas, ako bi bili tako lju nivi in mi poslali kakšno ob zame ali za moža. Mogoče i te kaj starega od Vaše žene. imate mogoče kaj organizir ga za sirote v Jugoslaviji?

Že v naprej se Vam zahva jem za Vašo dobroto, ki m boste storili. Z odličnim štovanjem — Pepca Bric, F kopanska 23, Ljubljana 7, Ju slavija."

Naj opomnim, da bo oblek moškega že na potu, ko bo občeno to pismo. Originalno mo sem pa izročil mrs. A. S čič, da ga bo izročila odboru štva 137 SNPJ, ki bo presk kakšno žensko obleko. Ako še kdo ugoditi zgornji pro naj se potrudi in pošlje na o čen naslov.

Frank Barbič

PISMO IZ MARKOVŠNE NA PRIMORSKEM

Cleveland, O.—Tudi jaz prejel pismo iz stare domov ki ga je pisal moj brat Je Železnik iz vasi Markovšne Primorskem. V izčrpku se si:

Dragi brat!—Želim Ti mal pisati naše težave, ki jih im po hudi vojni. Po mnogih tih sem prejel Tvoje pismo me je zelo razveselilo. T je dosti novic, a so zelo ža ne. Mati je umrla od mra starosti 80 let. Nemci so p šili in požgali dom, brata perja pa odpeljali v koncen cijsko taborišče. On ima otrok in ženo, a do sedaj s ni povrnil domov. Ljudje g rijo, da so ga sežgali v peči, ma pa so brez hrane, oblek strehe.

Nemci so izropali ves h obleko, vse, kar jim je p pod roke, in sedaj se nam tako slabo, da Ti ne morem vedati. Vzeli so tudi sest ga moža in dom požgali. O je sicer vrnil, toda tako ubo slab, da ga nismo spoznali.

Moja žena se je tudi skri v gozdu, ako bi se ne, bi jo di ubili ali pa odpeljali v centracijsko taborišče. Jaz bil pa pokvarjen še v prvi ni, zato sem ostal doma, k sem pasel krave, so zagnali bombi proti meni in ranili so koščki železa. Nekaj jih im še sedaj v telesu in bi jih treba odstraniti, a nimam harja, da bi plačal zdrav Ako Ti je mogoče, pošlji mi da bi se oblekel in obul.

Veliko smo trpeli v tej gr vojni, vzlic temu pa smo gali. Partizanom smo veliko magali. Vsi smo za maršala ta in Stalina. Ta dva sta na šila sužnosti. Seve, imeli med seboj tudi nekaj izdaja ki pa so bili po večini tist imajo zapete ovratnike. T do prejeli zasluženo plačilo, ti po njih krivdi je bilo p veliko nedolžne krvi. Sed končam in Te lepo pozdrav

Tako piše moj brat Je

(Dalje na 3. strani)

V Mississippiju, od koder prihaja notorični senator Bilbo, so šli zamorci pri zadnjih primarnih volitvah prvič na volišče po dnevih rekonstrukcije. V svoji kampanji je Bilbo odprto hujskal proti zamorskim državljanom in izpovedoval svoj bilboizem.

...ti iz nove, prerojene Slovenije in Jugoslavije

...žavna posestva bodo žarišča ...prednega kmetijstva

...obiska državnega posestva na Verdu

...ljubljana.—Ljudska oblast je ...rila dva velika koraka na ...ročju kmetijstva, da bi iz...šala življenje našemu kmetu ...dvignila kmetijsko proizvod... Z agrarno reformo je iz...la na vasi korenine kmeč... izkoriščevalcev, veleposest...ov in drugih, ki so v svojih ...žah stiskali kmečkega de...a in delovnega kmeta, dala ...ljo zemlje potrebnim in u...la s tem položaj revnega in ...nega kmeta. Nastanek dr...ih kmetijskih posestev pa ...menil drug važen korak v ...rih za povečanje kmetijske ...rvodnje za pomoč kmetom. ...teku izvajanja agrarne re...e je ljudska oblast izločila ...mljiškega sklada v središčih ...odarskih področij posamez...posestva in jih izročila v dr...o upravo, da z načrtno in ...no ureditvijo teh posestev ...že kmetom na primeru, ka...naj gospodarijo na svojih ...tijah, da jim nudi pomoč z ...eti in izkušnjami, s semeni, ...ensko živino in stroji. Dr...a posestva bodo pomagala ...tu pri obnovi njegovega go...arstva in odigrala veliko ...o pri pospeševanju celokup... kmetijstva v okviru splo...a proizvajalnega načrta. ...tje so največkrat doumeli ...en teh državnih posestev in ...eli, da jim bodo v veliko ...t.

...o izmed državnih kmetij... posestev je tudi v Verdu ...Vrhniki. Pod upravo držav... posestva v Verdu je bilo ...ženo Lenarčičevo posestvo, ...tovo posestvo v Bistri, Mu...o na Vrhniki in Hrenova in ...ltova gospodarska poslop... Posestvo ima 45 ha njiv, 110 ...avnikov in 14 ha pašnikov. ...avnik posestva je partizan ...o Šetinc. S traktorjem je ...veliko njivo. Sam je nam... tudi traktorist.

...nimalo me je, koliko hitre...orje traktor 1 ha v primeri ...om konj. "Tu v naših raz...h, lahko rečem," mi je pri...doval, "da zaleže en traktor ...set parov konj. Kar bi en ...onj opravil v desetih urah, ...i traktor v eni uri. En ...ar njiv izorjemo s traktor... v treh do petih urah, ka... so pač tla. Od tal je nam...precej odvisna hitrost ora... traktorjem."—Tovariš Še...mi je tudi z računi doka...da ni oranje s traktorjem ...hitrejše in boljše, temveč ...veliko ceneje. "Amerikan...čunajo—ta traktor je nam... iz Amerike—da se mora ...or izplačati v 4500 urah. To ...ravi, da pride na eno uro ...narjev za amortizacijo stro...kor pravimo. V eni uri ...i traktor za 55 din goriva ...azila. Če računamo še delo ...orista, znašajo stroški za o... s traktorjem v eni uri pri...o 95 dinarjev. Vzdrževanje ...a konja stane na dan 150 ... Vzdrževanje 20 konj, ki še...ležejo za en stroj, pa bi ...o 3000 din dnevno. Na eno ...delovnega dne bi torej pri...200 din za oranje s konji, ...tem pa seveda ne bi bilo ...o delo orača in hlapca pri ...h. Če pomislimo še na to, ...noben konj ne bi vzdržal ... dan zaporedoma takih na...v, ki so pri oranju, potem ...o uvidimo, kako veliko ...nost imajo traktorji pri ora...

...ko Šetinc mi je potem po...l nov peresni kultivator, ki ...a šele pred kratkim prejeli. ...nodeji njivi so orali z njim. ...ktor je imel zavita jekle...perna, ki so ruvala iz tal ... poseben njivski plevel, ki ...njivah zelo močno razra...ki daje mnogo truda kme...predem ga oplevejo. Rnice ...ni, ne smemo porezati ali ...ni, ker vsaka koreninica ...ne spet nov plevel. Zato je ...nikjer ne morejo do ...odstraniti z njiv. Upora...ba tega kultivatorja bo prihranila delavcem na posestvu najmanj 50% delovnega časa. "Veš, kmetje se zelo zanimajo za naše stroje in kdor gre mimo, se ustavi, da se na svoje oči preveri, da se da s traktorjem res dobro obdelati in hkrati hitreje, pa tudi ceneje. S traktorjem hodimo orat tudi kmetom, največ agrarnim interesentom, ki so zdaj dobili zemljo, pa nimajo živine, da bi jo izorali."

Setveni načrt

V pisarni uprave posestva mi je pokazal letošnji setveni načrt in razlagal načrte, ki jih je imel nabite po stenah. "Z ozimino je bilo lani posejanih 10 ha in 28 a. Spomladi bomo posejali še 25 ha in 30 a zemlje," mi je dejal in pokazal načrt. Z ovsom bodo posejali 4.5 ha, s korenjem 1 ha, s krompirjem 3 ha, s koruzo 3.90, z ajdo 1 ha, s prosom 0.30 ha, s krmskimi rastlinami 2.5, s čebulo 0.50, s povrtnino 4.5 in z lanom 4 ha zemlje. "Velik del obdelovanja zemlje smo določili za lan, za povrtnine in za pridelavo semena. Pol hektara bomo posadili s čebulčkom. Prejeli smo že 1100 kg čebulčka, tako da bomo lahko posadili vso določeno površino. Za letošnji pridelek semena, predvsem za stročji fižol, grah, špinačo in solato, smo določili 2 ha, za odbiro semenic dvoletne kulture pa 1 ha. Kajti predvsem na nas je, na državnih posestvih, da zagotovimo za prihodnje leto dovolj semen."

Na načrtu, ki ga je imel pribitega na steno, mi je razlagal, kako imajo zamišljeno kolobarjenje. Na eni njivi imajo n. pr. letos zasejano deteljo in pšenico, drugo leto bodo posejali pšenico in zeleno krmo in tako vsako leto menjavali posevke.

Na načrtu, kjer so bile vrisane vse površine travnikov in pašnikov, mi je razlagal načrt kolobarjenja na travnikih. Letos bodo zorali en del travnikov in jih posejali z ovsom, drugo leto bodo posadili krompir, tretje leto pa krmske rastline.

Kolobarjenje bodo izvršili vsakih sedem let. Po sedmih letih bodo znova izorali zemljo. Travniki v teh krajih imajo namreč kislo podlago, zaradi česar je trava slaba. S takim kolobarjenjem pa bodo lahko na teh travnikih pridelali dovolj krmskih rastlin za živino. Kajti posestvo mislijo posvetiti najbolj živinoreji.

Z vzrejo plemenske živine bo posestvo pomagalo vsej okolici

Posestvo ima vzorno urejene hleve. Dva hlevarja skrbita za nego živine. Povsod vlada najlepši red. Tla so pometena, ob jaslih pa je za vsako kravo že pripravljena krma za naprej. Na stenah visijo črne deščice, kjer je napisano ime krave, kdaj je bila rojena, ime njenega očeta in matere ter kdaj je bila pripuščena k biku. Poleg tega imajo še eno večjo desko z razpredelnicami. To je tako imenovana kontrolna tabla. Na posamezne razpredelnice vpišejo ime krave, njeno starost, težo, količino dnevne krme koliko mleka daje, koliko tolšče ima mleko itd.

Tovariš Retelj, ki je poleg dela kot poslovodja sprejel tudi odgovornost za govedorejo, si je postavil načrt, da bodo dvignili število živine na 60 glav. Ker je uprava posestva videla, da kmetje ponekod prodajajo mlade telička "Navodu," ker nimajo potrebne krme, da bi jih redili, je sama predlagala ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo, da bi bila pripravljena vzeti 30 telička v oskrbo. Telička je treba namreč krmiti z ovsom, otrobi in mlekom vsaj do starosti šestih tednov, ko jih lahko hranimo tudi že z drugimi krmili. S tem bo posestvo rešilo 35 telička zakola, kar se bo mnogo poznalo pri obnovi živinoreje.

Veliko skrb posveča posestvo tudi konjereji. Z vzgojo dobrih plemenskih vrst bo posestvo lahko pomagalo vsemu vrhniškemu okraju. Kmetom v okolici bo nudilo posestvo dobre plemenske konje, kakor tudi dobre pasme govede. Travniki v Razoru, ki so last posestva, bodo dajali dovolj krme za uspešen razvoj živinoreje na posestvu. Tovariš Šetinc je pravil, da bodo v kratkem dobili nov stroj za zmetavanje sena na podstrešje. Ta stroj bo v 20 minutah zmetal 3000 kg sena 8-12 m visoko. "Z uporabo tega stroja," je dejal, "bo posestvo prihranilo letno 40-45,000 din." Na posestvu bodo povečali tudi svinjerejo in kokošjerejo. Zgradili bodo nove svinjake, da bodo lahko v njih redili do 50 svinj. Število kokoši bodo povečali na 100. Začeli bodo gojiti tudi zajce, katere bodo prodajali v okolico. Tovariš Šetinc mi je znal do podrobnosti povedati ves načrt, kako mislijo urediti svoje gospodarstvo.

Sindikalna podružnica pomaga pri postavljanju norm

Kmečki delavci na posestvu so združeni v svoj sindikat. Predsednik sindikata je Jože Plankar. "No, kako gre?" sem ga vprašal. Pač tako kot vedno, ko človek ne ve, kako bi človeka pobaral. "Gre," je dejal. "Če bi rekel, da je že vse dobro, bi se prenaglil, lahko pa rečem, da bo. Vsak dan je bolje. V začetku je bilo mnogo stvari, ki jih je bilo treba urediti. Bilo je vprašanje, kako bomo uredili delovni čas, razdelili delo in določili tudi mezde, ki bodo odgovarjale količini in kakovosti dela vsakega posameznika. Zdaj bomo začeli že s 1. aprilom uvajati norme. Skupno z upravo smo se že menili na sindikalnem sestanku. Za določitev norm je potrebna seveda najprej dobra razdelitev dela. Vse to bomo zdaj začeli načrtno urejati." Delavski zaupnik Ivan Žilbert je k temu pridejal: "Kdo bi morda mislil, da ne bodo vsi za to! Toda, ko smo stvar skupno prerešetali, ni bilo nobenega, ki ne bi sam zahteval, da se te stvari čim prej urede. Eno je namreč pri nas: Delavci, od katerih so nekateri prej delali Lavrenčičem in Galetom, vedno bolj čutijo veliko razliko pri delu zdaj in včasih, ker vidijo, da dejansko sami vodijo posestvo, da je njim samim v korist, če dobro delajo. Zadnjič je bil nekdo pri nas, ne vem odkod že, pa nam je dejal: Posestvo je državno, nosilci države pa ste tudi vi, zato je to posestvo tudi vaše. Ta misel je v nas vseh. Skupno so razlagali, kako bodo bolje uredili delo in prišli do norm. Še bolj podrobno za vsako stroko posebej bodo določili odgovornega, ki bo skrbel za določeno vejo gospodarstva na posestvu in razdeljeval delo. Tako bo eden skrbel za strojno obdelovanje, drugi za govedorejo, tretji za vrt in sadjarstvo, četrti za konjerejo, za poljedelstvo, za gospodinjstvo itd. Na sestanku bodo vsak teden sproti določili, kakšno delo mora kaka delovna skupina izvršiti.

Za določen čas bodo potem prejeli odgovarjajočo denarno nagrado. Tako bodo delavci na svojih sestankih vsak teden določili vsakemu delo in v koliko urah mora to delo opraviti. Če ga bo opravil prej, bo prejel prav takšno denarno nagrado, čeprav ni delal toliko časa. "S tem," je dejal Plankar, predsednik sindikata, "bomo dali delavcem možnost, da pokažejo pri svojem delu vso svojo sposobnost in iznajdljivost, kar bo v korist posestvu in v dobro tudi delavcev samih."

"Pred tednom dni," je pristabil delavec Vinko Martinšek, ki je tajnik sindikata, "smo napravili majhno skrinjico, v katero spuščajo delavci lističe s svojimi pripombami, predlogi in tudi pritožbami, tako da lahko vsak pove, kaj se mu zdi dobro in kaj ni prav, kaj bi se lahko izboljšalo in kako si je zamislil, da bi izboljšal delo na svojem področju. Te lističe potem prebiramo na svojih sestankih, se pogovorimo o njih, sproti popravljamo napake, če smo jih storili, in tudi izboljšujemo delo z izkušnjami posameznih delavcev. Vsakdo dela, kot bi delal na svojem in zato vsi pazimo, da bi se kje ne dogodila kaka škoda zaradi malomarnosti in sproti opozarjamo drug drugega na morebitne nepravilnosti." Sindikat je naročen tudi na časopise, tako da redno na svojih sestankih prebirajo važne članke, se pogovarjajo o dogodkih doma in po svetu, predvsem pa o kmetijskih stvareh, ki jih pač najbolj zanimajo. S tem se tudi strokovno izobrazujejo, ker vedo, da brez poznanja vseh novih izkušenj v kmetijstvu ne bo moglo njihovo posestvo napredovati. "Vsi delavci vemo, da je od napredka posestva odvisno tudi naše življenje in zato nikdar ne gledamo na ure, kadar delamo, ker vemo, da bomo za trud, ki ga bomo vložili v posestvo, dobili iz posestva vse, kar bomo potrebovali," je dejal tov. Plankar in za njim Martinšek in Žibert.

"To, da med upravo in sindikatom ni nobenega nasprotja, da se čutimo vsi kot delavci na svojem posestvu, kot gospodarji tega posestva, enotnost in trdna volja, ki jo imamo, to nam je porok, da bomo premagali vse težave, da bomo te načrte, o katerih smo zdaj samo šele govorili, letos in drugo leto že uresničili! Tako so mi zatrjevali tovariši s posestva, ko sem odhajal. Prepričan sem, da bodo v resnici uspeli.

O pismih iz starega kraja

Frank Česen

Naši izseljenci prejemajo poslednje čase na tisoče pisem od svojcev in znancev iz raznih krajev Jugoslavije. Nekatera pisma so vrlo zanimiva, ker slikajo ondotne medvojne in povojne razmere v luči inteligentnega opazovalca, ki obdela svojo snov na poljuden in privlačen način. Ogromna večina pisem pa vsebuje družinske razmere, poroke Mick in Janezov, smrt te in te mamice ali očeta, opis porušene hiše in hleva, za začimbo pa stresejo še nekoliko jeze na okupatorja in belogardiste.

Dokler so bila ta pisma v naših časopisih še redka, se je zanje zanimala splošna javnost, ampak ljudski pregovor pravi: "Vsaka pesem je le nekaj časa lepa." In tako so tudi vsebinsko enaka pisma postala dolgočasna in neprivlačna za javnost. Naši časopisi bi storili ljudem veliko uslugo, če bi ta pisma odklonili ali vsaj priobčili v izčrpkih, kajti glede splošnih razmer v starem kraju imamo že druge zanesljive vire na razpolago.

Veliko število rojakov v starem kraju je še pod vtisom, da se ameriški Slovenci tako rekoč valjamo v denarju. Zato imajo več dvomljivih razlogov. Prvič so ta vtis ustvarili predvojni bahači, ko so šli tja na obisk, in drugič: mislijo si, da smo vsi obogateli v prošli vojni. Ne rečem, da si niso opomogli nekateri, zlasti gostilničarji, ampak njim so starokrajski siromaki deveta briga. Seveda so tudi izjeme, toda redke kot bele vrane.

V boljše razumevanje njih mišljenja naj navedem izčrpke nekaj pisem, ki sem jih prejel iz Jugoslavije.

Neka bivša Ljubljančanka (ime je postranska stvar) je kot vojna vdova prejela od vlade osem oralov zemlje in hišo v Vojvodini. Nima pa potrebnega kmečkega orodja, zato se obrača na ameriške Slovence, da bi ji kupili par konj za 25,000 din, voz za 6.000 din, plug, brane itd. V pismu navaja zasluge za Osvobodilno fronto in dejstvo, da ima še štiri majhne otroke.

Drugo pismo je od bivše učiteljice, ki se nahaja v hiralnici. Pravi, da je telesno in duševno strta in da naj ji pošljem vozni listek za v Ameriko. Najrajši bi se naselila v obmorskih krajih, da se okrepi. Dalje piše, da so dobili sohiralci za božič razne priboljške, dočim je bilo njej odvzeto vse. Zakaj? Tega ne pove. Kot intelektualka bi morala vedeti, da še zdrave osebe ne morejo priti v Ameriko in da jaz tudi nisem nikak Miklavž.

Nadalje pismo je iz Višnje gore od bivšega Amerikanca. Mož je star 74 let in bolehen. Imel je domačijo in nekaj denarja. Pa mu je okupator požgal poslopja, denar je pa izgubil svojo vrednost ob zamenjavi. Mož seveda prosi pomoči v katerikoli obliki.

Človek nehote sočustvuje z vsemi temi in še tisoči drugimi, ampak s tem jim ne bo nič pomagano. Tisti, ki imajo, ne bodo dali, delavci in društva so pa že in bodo še pomagala po svoji moči. Toda spričo ogromne potrebe, je vsa ta pomoč le kaplja v morje. Sicer pa izgleda da položaj ni več tako obupen kot lansko leto. V Slovenijo prihaja na tisoče paketov od svojcev iz Amerike, UNRRA jim nudi izdatno pomoč in žetev, ki bo po poročilih, najobilnejša v zgodovini—je na pragu. Jugoslavija se čudovito naglo dviga iz ruševin. Zasluga zato gre predvsem navdušeni mladini. Njih geslo je—delo! V prostem času gradijo hiše, ceste in celo železniške proge, druge skupine delajo na polju. Stane Kraševec je trdil na euclidskem pikniku, da ni v nobeni evropski državi opazil takega povojnega napredka kot v Jugoslaviji. Če bodo šli Jugoslovani naprej s sedanjem tempom in energijo, bodo imeli kmalu tam Ameriko. Zato se mi zdi jamranje v pismih skoro pretirano.

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

Stavkarja Wallace Koonz in Joseph Brown ogledujeta trok, ki so ga razbili stavkolomci na Starkeyjevi korporacijski farmi v Morrisvillu, Pa. S tem trokom jim je unija farmskih in konservskih delavcev ADF dovažala hrano. Pennsylvanski governer Martin je odredil preiskavo nasilij proti stavkarjem.

Prvi kongres delavcev in nameščencev kemične industrije

Ljubljana.—Dne 15. aprila se je pričel v Ljubljani I. kongres delavcev in nameščencev kemične industrije iz vse Jugoslavije. Kongres so pozdravili v imenu Glavnega odbora ESZDN v Belgradu tov. Svetek, v imenu Zveznega ministrstva za industrijo in rudarstvo tov. ing. Nadanovič, tov. Šturm Tone v imenu Saveza kovinarske industrije Jugoslavije, tov. Greif v imenu GO ESZDN v Ljubljani.

Kongres sta obiskala tudi ministra vlade Ljudske republike Slovenije tov. Leskošek, minister za industrijo in rude, in tov. Tomo Brejc, minister za delo. Kongres, ki se je vršil v lepo okrašeni dvorani, opremljeni s citati Maksima Gorkega, je otvoril predsednik Centralne uprave tovariš Vasilije Petrovič. Za njim je pozdravil navzoče tovariš minister Brejc, ki je v svojem govoru poudarjal, da ne smemo pozabiti pridobitev, ki nam jih je dala narodno osvobodilna borba kakor tudi junaške borbe tržaškega delavstva za svoje pravice.

Poudarjal je veliko nalogo naših sindikatov in njih aktivnost v dobi, ko prehajamo iz najkritičnejše dobe, ko smo v delni meri zadostili najosnovnejšim potrebam in je nastala potreba, da posvečamo največjo pažnjo kvaliteti naših izdelkov in poceni tvi proizvodnje. Omenjal je vzgojno vlogo sindikatov, ki ji naši funkcionarji je treba dopovedati, zakaj je važen dvig po svečaju vse premalo pažnje. Delavcu produkcije, čemu je treba posvečati pažnjo kvaliteti proizvodov in zakaj naj se proizvodnja čimbolj poceni. Prav tako je nujno, da so sindikati povezani z vodstvom podjetja. Povedal je, da imamo v državi zlat kapital, ki daleč odtehta vse druge kapitale, to so roke našega delavca, njihov elan, sposobnost in energija. To je največje jamstvo, da bomo uresničili vse ono, za kar so se borili in dali življenja naši tovariši v teku štiriletne borbe.

Tovariš minister Leskošek je zbranim delegatom povedal, da je dvig produkcije velika in častna naloga delavskega razreda Jugoslavije. Kakor je nekoč bil primoran, da je uničeval, tako danes samoiniciativno gradi in ustvarja saj se zaveda, da tudi sebi ustvarja blagostanje. Današnja težka situacija, največ zaradi pomanjkanja surovin, otežkoča tudi stališče delavskega razreda. Razvoj naše industrije otežuje tudi to, da so naše tovarne razkropljene. Treba bo pristopiti h koncentraciji tovarn za proizvodnjo. Zato bomo primorani to ali ono tovarno ustaviti in jo z delavstvom vred preseliti v drug kraj, da jo združimo z drugimi takimi tovarnami. Take preselitve in reorganizacije bodo od delavstva terjale tudi osebne žrtve, toda naše delavstvo bo prav gotovo spoznalo, da dela v svoji tovarni pa naj dela v tem ali onem kraju. Vse to bo seveda terjalo še mnogo dela in samozatajevanja, toda jugoslovanski delavci bodo znali doprinesti tudi te žrtve v skupnem naporu za dosego velikega cilja.

Tovariš Pavlovič Branko, član plenuma Centralne uprave je v svojem referatu podal poročilo o stanju, potrebah in nalogah kemične industrije. Kemična industrija v Jugoslaviji, ki je bila povečini v rokah inozemskega kapitala, je bila ob osvoboditvi v skrajno slabem stanju. Bili smo brez vsake evidence o količinah surovin v državi, pogonskega materiala, sredstev proizvodnje in njihovega izkoriščanja.

Kemična industrija je za naše gospodarstvo velikega pomena, ker znatno vpliva na nadaljnji razvoj ostale industrije, posebno metalurgične, tekstilne in medicinske. Tega se je zavedala naša ljudska oblast, ki je za dvig kemične industrije v državi vložila velike napore. Tako se je posrečilo, da sedaj obratuje že velika večina podjetij in da smo znatno dvignili kapaciteto. So pa še velikanske težave, ki stoje na poti k obnovi kemične industrije in jih bo treba premagati. Glavna težava je v pomanjkanju surovin, zato bo treba našo kemično industrijo predvsem prirediti za predelavo surovin domačega izvora in se tako kolikor mogoče osamosvojiti. Za izdelavo celuloze bi bilo treba zgraditi še dve tovarni, organizirati čimvečjo posetev lanu za kritje potreb po lanenem olju, organizirati redno zbiranje tehničnih in živilskih maščob, dvigniti proizvodnjo belega bauksita in še nekaterih drugih pripomočkov, ki služijo kot surovine za kemično industrijo in so važne za njen razvoj.

Glede proizvajalnih sredstev smo bili pred vojno navezani predvsem na inozemstvo. Treba bo zgraditi tovarne, ki bodo izdelovale stroje, aparate in druge pripomočke, ki se rabijo v kemični industriji. V pogledu distribucije je važno, da se produkti redno in pravilno razdele, da ne ostajajo mesece in mesece v skladiščih, medtem ko jih drugje nujno potrebujejo.

Velik problem je tudi pomanjkanje strokovnega kadra. Tako na primer tvornica papirja na Sušaku ne more izkoristiti svoje polne tehnične kapacitete, ker ji manjka dovolj strokovnega osebja. Brez usposabljanja novih kadrov ne more biti načrtne izgradnje naše kemične industrije. Naše ljudske oblasti se tega dobro zavedajo in so že podvzele nekatere tozadevne ukrepe.

To so nekateri najvažnejši problmi v razvoju naše kemične industrije.

O kongresu, ki še traja, bomo le poročali.

Vzroki odstopa dr. Oppenheimerja

WASHINGTON.—ONA—Zadnje dni je bilo objavljeno, da je dr. Oppenheimer odstopil kot predsednik komisije za opazovanje poizkusov z atomskimi bombami na Bikiniju. Zanesljiva poročila trde, da je odstopil, ker je prepričan, da poizkusi ne bodo nič koristili znanosti. Dr. Oppenheimer je bil eden vodilnih znanstvenikov, ki so pomagali pri iznajdbi atomske bombe.

Bela hiša, ki je objavila odstop dr. Oppenheimerja, je navedla kot vzrok njegove preobteženost z delom. V protislovju s to izjavo pa trde zanesljivi washingtonski viri, da je učenjak v svojem pismu, naslovljenem predsedniku Trumanu, izrazil svoje nezaupanje v bikinske poizkuse, češ, da ne bodo nič koristili znanosti. Dr. Oppenheimer baje ne želi, da bi bilo njegovo ime povezano s takimi poizkusi.

To njegovo naziranje bi bilo popolnoma v skladu z mnenji, katera so že izrazili drugi atomski znanstveniki. Federacija ameriških atomskih učenjakov, organizacija, v kateri je mnogo znanstvenikov, ki so delali na projektu atomske bombe tekom vojne, je naglasila, da so bikinski poizkusi izključno le vojaškega značaja, ter da jim ne velja pripisovati nobene znanstvene vrednosti.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

Menda ni družine v stari domovini, ki ne bi potrebovala pomoči, zato je naša dolžnost, da jim pomagamo, da se čimprej postavijo na noge in pozabijo na grozno trpljenje, skozi katerega so šli v tej vojni.

Anton Zeleznik.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Kenosha, Wis., F. Z.—Dotični član bi mogel dobiti svojo sestro v Ameriko le skozi kvoto. Ker je jugoslovanska kvota majhna, prosilcev pa bo najbrže veliko, bo šla taka stvar počasi naprej. Za boljša pojasnila naj se obrne na Common Council for American Unity, 20 W. 40 st., New York 18, N. Y.

NAROČNIKOM

Datum v oklepaju, na primer (July 31, 1946), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Poravnajte jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

MRTVA SRCA

Povest

SPISAL DR. IVAN TAVČAR

(Nadaljevanje)

"Ostre so vaše besede!" odgovori knez, ne v srdu, ker je vsekako občutil, da sveti ogenj, plapoleč v mladi duši, vsaj nekoliko opravičuje predrzne besede.

"Čul sem že o vas fantastih!" ponavlja knez, "a da ste tako žaroviti, nisem menil! Toda svet ni takov, kakor se slika v vaših dušah! Višjih razmer zahtev še ne poznate, Filip Tekstor! Če pa kaj časa živite, jih boste tudi spoznali!"

"Višjih razmer zahteve," vzklikne Filip, "kaj so li drugega, nego pregreha zgodovinskih časov! Niso jih poznali naši apostoli, niti učenci in naslednjiki njihovi. Te višje razmere zahtevajo, da mora okosteneti vsak ud naše družbe, da si mora zamoriti sam sebi duha, da mora potem nositi vedno mrtvo srce v sebi, mrtvo srce, če tudi cvete na okrog pomlad, pojo ptice pod nebom in se žari priroda v vsej svoji krasoti.

Višje razmere so samo izgovor in vsak, kdor se ne upa na pekoče solnce delapolnega življenja ter bi rad prespal trenutke bodočnosti v senci duševne lenobe, ima te razmere takoj pri roki in opravičuje z njimi brezplodno svoje postopanje. Ali vi, knez milostivi, se sklicevali ne bodete pri svojem blagem srcu nanje in če se bo zbral narod okrog vašega prestola, pomoči in rešitve proseč, tedaj mu ne boste odgovorili: tiči v temi, ki si tičal do sedaj v njej, ker višje razmere zahtevajo tako."

"Moj Bog, kaj mi govorite!"

"Vaša milost, bodite milostivi in dovolite mi, da izgovorim. Le malo besed mi teži še dušo in takoj hočem končati!"

"Govorite torej!"

"Stolica svetega Maksima, ki vam je izročena v teh dnevih, se dviguje kakor siva skala iz minulih časov našega naroda. V njenem znožju je trpel narod in njegove usode so pluskale sedaj burno, sedaj rahlo ob njo. Na njej so sedeli možje, različne narodnosti, plemenitaši, ki so v mehkem življenju tratili čas in o katerih se sedaj še samo to ve, da so se rodili in da so končno v Gospodu zaspali."

"Ostro sodbo izrekate! A mladi svet je že tak!"

"Sodbo prepuščam drugim. Nikakor ne štejem vašim knežjim prednikom v zlo, da niso bili drugačni. Kar je v življenju (o večnosti, knežja milost, ne govorim) najvišje, tega niso poznali!"

"In kaj je to?" vpraša škof radovedno.

"Ljubezen do materinega jezika! Kdor je ne pozna, stoji v življenju s prozo v srcu in svetišče najvišjih vzorov mu je za večno zaprto. Spoznanja grenke pijače mora piti, ne da bi ga tolažila poezija, ki veje iz materinih sladkih glasov. Življenje mu je temna noč, po kateri razsaja vihar in v kateri so se vesoljnega obnebja svetle zvezde zavile v goste megle. Življenje mu je kakor starodaven gozd, v katerem so okamenela drevesa in okamenele veje na njih!"

Ko škof ničesar ne odgovori, nadaljuje:

"Najlepši trenutek v življenju, visoki gospod, je pač tisti, ko se človek zave te poezije, ki je z njo obdana domačega jezika vsaka beseda; ko se človek zave, da mora ta jezik ljubiti nad vse.

Dobro se ga še spominjam tistega trenutka! Vsa se mi je pretresla duša, ali svet okrog mene se je hipno praznično preoblekel. Solnce mi je sijalo še enkrat tako svetlo pod visokim nebom in cvetoča pomlad na desni in levi se je usipala še enkrat tako žarovito materi zemlji iz srečnega osrčja. In tistega, ki je umiral na Golgoti, prosim vsak dan, da bi tedaj, ko bom s smrtnimi boji moral zapuščati to naše življenje, da bi tedaj zveneli okrog mene domačega jezika glasovi, da bi mi tedaj napolnjevali dušo tisti mogočni občutki prve ljubezni—do materinega jezika!

"Ali vaši predniki," dostavi Filip z mrtvim glasom, "niso poznali te ljubezni, in zategadelj se tudi nikdar niso zavedli tiste grozne bede in revščine, ki je od očetov časov trla rod, ki se je zbiral okrog staroslavne stolice sv. Maksima!"

Nekaj časa je vladala tihota. Knez se zamisli.

"Morda je nekaj resnice v vaših besedah!"

In po sobi prične hoditi. Pristopi k oknu ter dvigne zaveso, da prisije solnce v sobo. Pred njegovim pogledom se razprostira rumeno obsejana ravnina: zlato klasje se ziblje v pišu, zeleni travniki se širijo vmes in strleči vinogradi se vrste med zračnimi logi. V ozadju pa se dviga ponosno gorovje s kipečimi svojimi vrhovi, ki na njih počiva skoraj večni sneg. Knez se zamisli v pokrajino.

"Krasna zemlja," pravi mehko, "in dozdeva se mi, da sem še včeraj tekal kot otrok okrog domače hiše. Tedaj tudi nisem poznal drugega jezika, nego tistega, ki ga je govorila rodha mi mati."

"In vendar," pristavi otožno, "koliko časa je preteklo od tedaj. To pa je resnica, poezija, ki veje iz materinega jezika, je večno resnična! To čuti človek najbolj tedaj, ko v sivi starosti zapušča življenje!"

Filip je bil med tem časom tudi pristopil k oknu.

"Da, knežja milost, lepa zemlja je zemlja slovenska. Ali, kar jo diči najbolj, to je rod, prebivajoč po njej. Dolgo časa je ležala nemštva skala nad njim, in da ni poginil pod njo, priča dokaj, koliko plodnih moči mora imeti v sebi mali, a prečudni ta narod. Probudil se je zopet, a probudila ga je samo ljubezen do materinega jezika. Na vseh mestih se je razpočila in razmelinila nemštva skala in studenci narodne ljubezni udarjajo na dan, kakor udarjajo po dolgem deževju hudourniki iz zelenih bregov.

Za vse, kar ima, ima narod slovenski zahvalo dajati svojemu jeziku. Moč tega jezika ga je probudila iz smrtnega spanja. Ali sedaj, ko se je ravnokar probudil, je še slaboten, opoteka se sem, opoteka se tja in podstave nima, ki bi se stalno oprl na njo. Nima vodnika, nima pastirja in tako je naravno, da se moči drobe in da deluje vsaka glava in glavica po svoji volji! Ni ga stebra, da bi se okrog njega kristaliziralo narodno delo.

(Dalje prihodnjič)

"Mladost Maksima Gorkega"

Film "Mladost Maksima Gorkega," ki ga sedaj gledamo v Sloveniji, je prvi iz filmske trilogije o mladosti, rasti in razvoju pisatelja Maksima Gorkega. Filmska trilogija, katere drugi del nosi naslov "Med tujimi ljudmi" in tretji "Moje univerze," sloni na znamenitih avtobiografskih pripovedih pisatelja samega, zbranih v treh knjigah z istimi naslovi.

Zgodbo o svoji mladosti pričenja Maksim Gorki z besedami: "Ko obujam preteklost, včasih še sam težko verjamem, da je vse bilo prav takšno, kakršno je bilo, in marsikaj bi hotel zanikati, odvreči,—preveč zvrhano krutosti je bilo mračno življenje . . . Toda resnica je nad sočutjem. Ne pripovedujem tega o sebi, temveč o stisnjenem, zatohlem krogu strašnih vtisov, sredi katerega sem živel. Že iz teh prvih besedi zaveje naproti vse mračno in težko vzdušje, ki je v njem potekala Gorkega mladost in ki je vtisnilo prva, neizbrisna znamenja v duševnost mladega Alekseja Maksimoviča Peškova, kot se glasi pravo pisateljevo ime. To je bilo vzdušje malomestne družine Kaširinih, kamor se je po smrti svojega moža, Peškova, zatekla Aleksejeva mati, vzdušje strahu pred starim, pobožnjakarskim dedom, ki je s svojo skopostjo in nasilnostjo postal iz nič lastnik delavnice za barvanje platna. To je bilo vzdušje večnih, mučnih in umazanih prepirov za dediščino med dedom in njegovima sinovoma, Aleksejevima stricema, vzdušje nečloveškega izkoriščanja delavcev v barvarni, pretepanj, zlobnih prerekanj in dejanj. Skratka—to je bilo vzdušje stare, carske Rusije iz druge polovice preteklega stoletja z vso krivičnostjo njene družbene ureditve, z vso njeno zaostalostjo in bedo ter z ljudmi, kakršni so se izoblikovali sredi njenih razmer.

Vendar je v tem temačnem okolju našel mali Aleksej tudi nekaj svetlih ljudi, ki so se razlikovali od ostalih. Ti so postali njegovi najboljši prijatelji, z njimi se je družil in ob njih je rastel. Prva med njimi je bila babica, Akulina Ivanovna, starka s širokim srcem, ki je vse videlo, vse razumelo in vse odpuščalo. Ta topla, prostodušna starka, polna življenja in naturne ljudske modrosti, je znala pripovedovati čudovite zgodbe, stare pravljice in svetniške legende. Ob njenem pripovedovanju je mladi Aleksej razvil svet svoje domišljije in ljubezen do poezije, od nje, ki je za vsakega človeka našla toplo besedo, se je naučil ljubiti življenje in ljudi kljub mračnemu okolju, ki je sredi njega živel.

Drugi Aleksejev prijatelj je bil mladi najdenček, vajenec v dedovi barvarni, iskreni in živahni Ciganček. Vedno pripravljen, da zapleše kazačok, da se zasmeje s svojim odkritim, glasnim smehom, je bil na poti potuhnjenima stricema. Ko je nekoč nesel težak hrastov križ na pokopališče, je pod njim omahnil in križ ga je zmečkal. Tako sta izpovedala strica, ki sta bila poleg. Toda vsi domači so bili prepričani, da sta ga strica sama ubila. Spomina nanj in mučnega dojma ob njegovi smrti se mali Aleksej ni nikdar več otresel.

Dober človek v tem okolju je bil tudi oče Grigorij, človek, ki je vse življenje delal za deda in ki mu je para v barvarni uničila vid. Slepega ga je ded pognal beračit. Vendar je tudi dela doletela enaka usoda. Sin Mihail mu je po nekem prepiru zaradi dediščine požgal barvarno. Treba se je bilo seliti drugam. Toda ded se ni več opomogel, padal je v vedno večjo bedo in se nazadnje lotil beračenja. Prosečemu kruha mu je slepi Grigorij ponudil svoj priberačeni kos. Tudi ta nenavadni prizor malemu Alekseju ni šel več iz spomina.

Velik Aleksejev prijatelj je bil njegov siromašni, samotni in tako nenavadni sosed, kemik "Lepa reč." Ded ga je izgnal iz stanovanja, iskali so ga žandarji. Kasneje ga je Aleksej srečal uklenjenega med političnimi kaznjenci. Srečanje s tem bradatim človekom dobrodušnih oči je malemu dečku vsadilo v srce prvo revolucionarno seme, ki je kasneje rodilo tak obilen plod. Po besedah Gorkega samega je bilo to njegovo prvo prijateljstvo s človekom "iz neskočne vrste tujih ljudi v moji domovini—njenih najboljših ljudi."

Aleksejev prijatelj je bil tudi mali hromi deček, ki je znal—privezan na posteljo—tako tenkočutno opazovati skromni krog življenja in ljudi okrog sebe. Njegova največja želja je bila videti enkrat prostrano polje, travo in rože na njem. Aleksejevi mali tovariši, zbiralci železa in cunj po smetiščih, mu izpolnijo to željo. Zgrade mu voz in lepega, sončnega dne ga odpeljejo na prostrano polje. Ob tej priložnosti se tudi Aleksej poslovi od doma in svoje mlade tovarišije, široka cesta ga odpelje v življenje med tuje ljudi.

Tako se s svetlo, lirično poanto zaključi prvi del te trilogije. V njem so zgoščeno prikazani vsi tisti najvažnejši momenti, ki so oblikovali otroško dušo kasnejšega pisatelja Gorkega. Ves mrak tega okolja, pa tudi vsi svetli trenutki in ljudje, ki so se nepozabno vtisnili v Gorkega mladost, so v filmu sugestivno izoblikovani. Pisec filmskega scenarija je prav za prav Gorki sam; knjigo "Mladost" je pisal leta 1913, ko se je zdravil na otoku Capriju. I. Druzdev je iz bogatega, umetniško polnega gradiva z izredno pronicljivostjo izbral le najvažnejše in najznačilnejše prizore ter jih prilagodil filmskemu načinu prikazovanja. Režiser M. Konski je z nesentimentalnim, realističnim prijemom in s posebnim smislom za drobne efekte ter psihološko analizo dal vsej upodobitvi živo skladnost. Tudi igralci sami so za pravilno tolmačenje svojih vlog našli najbolj zanesljivo in psihološko izredno precizno izgrajeno oporo v Gorkega avtobiografiji sami. Ob njej so izoblikovali izrazite in v njihovi individualnosti nepozabne like: V. Masilitinova babico, M. Trajanovski deda, A. Novikov in A. Žukov strica Jakoba in Mihaila, D. Sagal Cigančka. Mladega Peškova-Gorkega je upodobil Aljoša Ljarski s skromnimi sredstvi, a prepričljivo, tako da v malem dečku nehote začutiš toplino in moč osebnosti, ki se v njem prebuja, ki zbira moči, da bo nekoč prebila lupino svojega mračnega okolja in se mu znala upreti ter tvorno stopila v življenje.

D. Š.

"Rupnikova črta" je zasuta

Zapuže.—V okolici naše vasi je bila že leta 1940 izkopana "Rupnikova črta." Ta je bila vse dosedaj zasuta samo deloma po njivah in travnikih, zato povsod tam, kjer je tekla že pet let, ni nič rastlo. KLO Zapuže je zaprosil državno podjetje "Gradis," da nam odstopi nekaj časa stroj za planiranje. Gradbena direkcija je naši prošnji takoj ugodila in poslala en stroj.

6. t. m. smo stroj prejeli in ga takoj naslednji dan stavili v pogon. 45 delavcev "Gradisa" pa je prišlo z Jesenic in zasulo še ostalo zemljo. Naredili so 324 delovnih ur, stroj pa je v treh dneh izruval celo "Rupnikovo črto." S tem je pridobljenih 4 ha plodne zemlje.—Kmetje so za strojem zravnali zemljo, odbrali kamenje in pripavili njive za oranje. Zatem so posadili krompir.—Vsi, ki so lastniki te zemlje, so zelo zadovoljni, da bo zemlja, ki je štiri leta ležala neplodna, letos spet rodila. Gradbeni direkciji "Gradis" pa se tem potom za posojilo stroja in pomoč delavcev najlepše zahvaljujejo

KLO Zapuže.

Pomagali smo Zlatopoljčanom

Kamnik. — Prebivalci Kamnika, zlasti pa delavci, skoraj vsako nedeljo delajo na obnovi okoliških vasi.

Preteklo nedeljo je že ob štirih zjutraj budnica klicala prostovoljne delavce na delo.

Na trgu je čakalo pet kamionov, da odpeljejo uslužbence okrajnega odbora, delavce tovarn in ostale meščane. Šest vasi Zlatega polja je okupator popolnoma požgal in gospodarsko uničil. Zlatopoljčani so si ustanovili obnovitveno zadrugo, s pomočjo prebivalcev vsega kamniškega okraja pa si obnavljajo svoje domove in gospodarska poslopja.

Doslej smo na obnovi ceste proti Zlatemu polju naredili že toliko, da bodo po njej kmalu lahko vozili avtomobil, dočim v bivši Jugoslaviji ni bila dostopna niti vozovom. Požgani domovi so skoraj vsi očiščeni ruševin, tako da bo v kratkem mogoče pričeti zidati.

Največji delež pri teh delih imajo delavci tovarne "Titan" in smodnišnice, prebivalstvo Kamnika, Domžal in vozniki iz Jarš. Mladina pa pri teh delih med seboj tekmuje, katera bo imela večje uspehe. **Fabjan Ivan.**

Razni mali oglasi

WOMEN
needed to learn soldering
Clean, steady work
5 day week
H. C. EVANS & CO.
1528 W. Adams Street

MEN TO AGE 45
BENCH ASSEMBLERS
Steady work. Good pay.
Ideal working conditions
Apply
PHOTO MATERIALS
58 E. 21st Street

DRIVERS, HELPERS, HIKERS
Best working conditions
Steady work - Northwest side
Highest pay
SPENCER COALS
4618 Belmont Ave.

OPERATORS AND PINKERS
on ladies' house cloaks. High pay rate. Steady work. Free hospitalization. Paid vacations. Apply at once. H. HYMAN & CO.
230 S. Franklin Street

Attention
GIRLS AND WOMEN
FOR LIGHT ASSEMBLY WORK
Pleasant working conditions
Good wages
40 hour week
Permanent jobs with a future
APPLY NOW
DUDLEY LOCK CORP.
570 W. Monroe Street

ZDRUŽENIH CVETLIČARJEV ZVEZE NOVI URADNIKI

Eugene R. Dramm, vzgojitelj vrtnic iz Elmhursta, Illinois, je bil izvoljen predsednikom združenih cvetličarjev zveze Illinoisa, kateri imajo zdaj 942 kooperativnih članov v čikaškem okraju. Naši člani so vzgojitelji, prodajalci na drobno in na debelo rezanih cvetlic.

Eugene Daudelin, čikaški prodajalec cvetlic na drobno, je bil izvoljen za podpredsednika. Edward W. Gould, čikaški prodajalec na drobno, je bil izvoljen za blagajnika, po poročilu Hubert J. Wolfe, eksekutivnega tajnika. —(Adv.)

Razni mali oglasi

MOPPERS, JANITORS
from 5 PM—1 AM
JANITRESSES from 5:30 PM—11:30 PM. Top Wages. See Superintendent after 4:30 PM.—Old Colony Building, 407 S. Dearborn.

MALE & FEMALE
HAND SEWERS
on Ladies' coats & suits.
Good pay
ADOLPH MARC CO.
337 S. Franklin - 3rd Floor

COMBINATION
JANITOR & CARETAKER
for industrial firm. Lovely living quarters with all modern conveniences. 40 - 55 years old. Good salary.
CHICAGO ELECTRIC CO.
1328 Cermak Rd. - Canal 2900

C-O-O-K
Experienced only; steady position; good wages; no housework; no laundry; own attractive room and radio. A very unusual opportunity.
Mary Queen of Heaven Convent
5314 W. 24th Pl., Cicero
Olympic 4312
Ask for Sister Superior.

50 WOMEN
Light Factory Work
CAN EARN OVER $1.00 PER HOUR AFTER LEARNING
APPLY
MACKIE-LOVEJOY Manufacturing Co.
1701 West 13th Street

Experienced
SALESGIRLS
for
YARD GOODS
CURTAINS
BED SPREADS
DRAPERIES
DOMESTICS
Good Pay Plus Commission
New store will open in business district of 26th Street
Apply:
Whitehall Store, Inc.
3638 W. 26th Street
Ask for Mr. Steiner

Razni mali oglasi

PORTER WANTED
for Bowling Alley
Steady job - Good pay
CINDERELLA RECREATI
5612 Madison St.
Mr. Emrich

GIRLS - WOMEN
with or without experience. To in light, clean surroundings BOOK BINDERY WORK. 70c hour to start. More for exp.
JOHN F. CUNEO CO.
465 W. Cermak Rd. - See Mr. Ge

WOODWORKERS
on small machines. No exper necessary. Good working condit Plenty of overtime.
C. H. STOELTING CO.
424 N. Homan Tel. Kedzie

GIRLS WANTED
for operating "Covering Mac Steady position. Highest pay, working conditions. Apply no
809 N. Damen Avenue
Tel.: Brunswick 1834

GIRLS
General office work and ty Take shorthand preferred. Good salary. Steady position.
VAN BUREN 8070

NEEDED AT ONC SHEAR MEN—EXPERIENCE light gauge aluminum. SHEAR —HELPERS. LABORERS for eral shop work. LAYOUT exper. on jigs and fixtures. Me welders. STEEL CONSTRUCT MEN, exp. on general shop struction. PRESS BRAKE O ATORS—EXP. Good starting Steady employment. Excellent ing conditions.—See L. Ponch George Mann.
Carlson Bldg. Specialties Com 2891 S. Hillock av. (1700

ALI GLEDATE ZA DOB PLAČO IN STABILNOST
Telefon kompanija ima takih prilik
za
HIŠNICE
(JANITRESSES)
Takoj od začetka plača 72½c uro, po treh mesecih 77½c na in po šestih mesecih po 82½ uro
ŽENSKE ZA ČIŠČENJE V VS DELIH MESTA
Delovne ure od 5:30 pop. do ure ponoči.
Oglasite se pri
ILLINOIS BEL TELEPHONE COMPANY
v uposlovalnem uradu za že v priličju
309 W. WASHINGTON

V Prosveti so dnevne sv ne in delavske vesti. Ali čitate vsak dan?

VAŽNO

za pošiljanje denarja preko morja:

Kraji, v katere se sedaj lahko pošilja denar, so se po številu zelo povečali. AMERICAN EXPRESS družba služi vsem. 37 predvojnih uradov tam črez je v teku uradovanja zdaj. Po vsem širokem svetu daje AMERICAN EXPRESS družba zanesljivo poslugo —z navadnim zanesljivim pošiljanjem denarja po zmerni ceni za v staro domovino, z vašo izbiro pošilja po POŠTI, ZRAČNI POŠTI ali KABLOGRAMU.

Zelo važno za vas je, da vi veste to, ker zdaj kot še nikdar preje, bodete potrebovali to AMERICAN EXPRESS poslugo, za pošiljanje denarja dragim svojcem točno in pravilno v staro domovino.

Ta poslužba se lahko dobi pri vsakem AMERICAN EXPRESS uradu v Railway Express uradih, pri tisoče podružnicah in v bankah kjer koli vsepovsod v Zedinjenih državah.

AMERICAN EXPRESS
Foreign Remittances
178 North Michigan Ave., Chicago 1, Illinois

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto t prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naro nini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane $6.00 eno letno naročnino. Ker pa člani že plačajo pri asesmentu $1.20 tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, re da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti čla SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj li tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupa naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu list in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega t stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnik

Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado	$6.00	Za Chicago in okolico je	$7.
1 tednik in	4.90	1 tednik in	6.
2 tednika in	3.60	2 tednika in	5.
3 tednike in	2.40	3 tednike in	3.
4 tednike in	1.20	4 tednike in	2.
5 tednikov in	nič	5 tednikov in	1.
		Za Evropo je	$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja Money Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina

PROSVETA, SNPJ,
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto $

1. Ime ..... Čl. društva št.
Naslov .....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2. ..... Čl. društva št.
3. ..... Čl. društva št.
4. ..... Čl. društva št.
5. ..... Čl. društva št.

Mesto ..... Država .....

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐